

**VYSOKÁ ŠKOLA EVROPSKÝCH A REGIONÁLNÍCH
STUDIÍ, Z. Ú., ČESKÉ BUDĚJOVICE**

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

**ODPOSLECHY PROVÁDĚNÉ ZPRAVODAJSKÝMI
SLUŽBAMI A JEJICH VYUŽITÍ JAKO DŮKAZU
V TRESTNÍM ŘÍZENÍ**

Autor práce: David Toušek, DiS.
Studijní program: Bezpečnostně právní činnost
Forma studia: Kombinovaná
Vedoucí práce: Mgr. Bc. Josef Kříha, PhD.
Katedra: Katedra právních oborů a bezpečnostních studií

2022

VYSOKÁ ŠKOLA EVROPSKÝCH A REGIONÁLNÍCH STUDIÍ, z. ú.
Žižkova tř. 6, 370 01 České Budějovice

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Jméno a příjmení studenta: David Toušek, DiS.

Studijní program: Bezpečnostně právní činnost

Forma studia: Kombinovaná

Místo studia: Příbram

Název bakalářské práce:

Odposlechy prováděné zpravodajskými službami a jejich využití jako důkazu v trestním řízení

Název bakalářské práce v anglickém jazyce:

Wiretapping carried out by intelligence services and their use as evidence in criminal proceedings

Katedra: Katedra právních oborů a bezpečnostních studií

Vedoucí bakalářské práce (jméno a příjmení, titul): Mgr. Bc. Josef Kříha, PhD.

Datum zadání bakalářské práce (měsíc, rok): říjen, 2021

Cíl bakalářské práce:

Hlavním cílem je formou širšího teoretického vhledu demonstrovat legitimitu činnosti zpravodajských služeb ČR, včetně rámcové charakteristiky specifických prostředků vedoucích k získávání informací. Vedlejším cílem je dále úžeji objasnit upotřebitelnost odposlechů a jejich využití jako důkazu v trestním řízení jak v rámci legislativního prostředí České republiky, tak i komparativně v rámci zájmově reflektovaných evropských zemích.

Student: David Toušek, DiS.	20.11.2021 datum	 podpis
Vedoucí práce: Mgr. Bc. Josef Kříha, PhD.	20.11.2021 datum	 podpis

Schvaluji zadání bakalářské práce:

Vedoucí katedry: doc. JUDr. Roman Svatoš, Ph.D.	6.12.2021 datum	 podpis
Prorektor pro studium a vnitřní záležitosti: doc. PhDr. Miroslav Sapík, Ph.D.	8.12.2021 datum	 podpis
Pověřený rektor: doc. Ing. Jiří Dušek, Ph.D.	14.12.2021 datum	 podpis

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci vypracoval samostatně, na základě vlastních zjištění a s použitím odborné literatury a materiálů uvedených v seznamu použitých zdrojů.

Prohlašuji, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění souhlasím se zveřejněním své bakalářské práce v elektronické podobě ve veřejně přístupné části infodisku VŠERS, a to se zachováním mého autorského práva k odevzdanému textu této kvalifikační práce. Souhlasím dále s tím, aby toutéž cestou byly v souladu s uvedeným ustanovením zákona č. 111/1998 Sb. zveřejněny posudky vedoucího a oponentů práce i záznam o průběhu a výsledku obhajoby kvalifikační práce. Rovněž souhlasím s porovnáním textu mé kvalifikační práce systémem na odhalování plagiátů.

.....
David Toušek, DiS.

Děkuji vedoucímu bakalářské práce Mgr. Bc. Josefu Kříhovi, PhD. za cenné rady, připomínky a metodické vedení práce.

ABSTRAKT

TOUŠEK, D. *Odposlechy prováděné zpravodajskými službami a jejich využití jako důkazu v trestním řízení: bakalářská práce*. České Budějovice: Vysoká škola evropských a regionálních studií, 2022. 65 s. Vedoucí bakalářské práce: Mgr. Bc. Josef Kříha, PhD.

Klíčová slova: důkaz, důležitý zájem, Listina základních práv a svobod, odposlechy, trestní řízení, Ústavní soud, zpravodajské služby.

Věcná část bakalářské práce (dále jen „**práce**“) na téma „*Odposlechy prováděné zpravodajskými službami a jejich využití jako důkazu v trestním řízení*“ má ambici formou teoreticko-praxeologického vhledu šířeji reflektovat trvale odborně i společensky aktuální tematickou oblast uvozující kategorizaci zpravodajských služeb se zaměřením na teritoriální území České republiky. V rámci užšího postihu zkoumané tematické oblasti poukazuje k danému operačnímu prostoru a prostředkům činnosti zpravodajských služeb, které jsou legitimně využívány k získávání informací. Zaměřuje se zejména na odposlech a právní úpravu jeho použití.

Teoreticky orientovaná práce má ambici primárně demonstrovat „*de lege lata*“ účinnou právní úpravu zkoumané tematické oblasti, a sekundárně představy o právu, jaké by mělo do budoucna být, „*de lege ferenda*“.

V užším teoreticko-praxeologickém komparativním postihu demonstruje rozdílnost zpravodajských služeb při jejich zřizování, plnění úkolů, ale i nutnost jejich spolupráce. Věnuje se objasnění postavení, práv, povinností a kontrole zpravodajských služeb. Je zaměřena na instituty zpravodajského a policejního odposlechu a jejich využití jako důkazu v trestním řízení. Pomocí komparace je zformován rozbor využitelnosti zpravodajských informací v České republice a vybraných evropských zemích.

ABSTRACT

TOUŠEK, D. *Wiretapping Carried out by Intelligence Services and their Use as Evidence in Criminal Proceedings: a Bachelor Thesis*. České Budějovice: The College of European and Regional Studies, 2022. 65 pgs. Bachelor Thesis Supervisor: Mgr. Bc. Josef Kříha, PhD.

Key words: evidence, important interest, Charter of Fundamental Rights and Freedoms, audio surveillance, criminal proceeding, Constitutional Court, intelligence services.

This bachelor thesis (hereinafter the „thesis”) on the topic of „*Wiretapping Carried out by Intelligence Services and their Use as Evidence in Criminal Proceedings*” provides a broad theoretical and practical insight into the topic of continuous professional and social relevance. The body of the thesis includes a general overview of intelligence services and the intelligence services of the Czech Republic in particular. In more specific detail, this thesis looks at the areas of interest for their operations and the legally available means of acquiring information, with special focus on audio surveillance and the corresponding legislative framework.

The theoretical part of this thesis compares the currently applicable legislative framework focused on the topic, „*de lege lata*”, and the legislative framework which could ideally exist in the future, „*de lege ferenda*”.

Finally, the thesis provides a detailed comparative analysis of the theoretical and practical approach of different intelligence services to gathering intelligence, their status, powers, responsibilities, oversight and the importance of their cooperation. The last part of the thesis focuses more closely on intelligence and police audio surveillance and their use as evidence in criminal proceedings by Czech and other European intelligence services.

Obsah

Úvod.....	9
1 Cíl a metodika bakalářské práce	10
2 ZPRAVODAJSKÉ SLUŽBY	11
2.1 Rozdělení zpravodajských služeb	12
2.2 Bezpečnostní informační služba.....	13
2.3 Úřad pro zahraniční styky a informace	14
2.4 Vojenské zpravodajství	15
2.5 Odpovědnost a koordinace zpravodajských služeb.....	16
2.6 Zadávání úkolů zpravodajským službám	17
2.7 Předávání informací zpravodajskými službami	18
2.8 Spolupráce zpravodajských služeb.....	18
2.9 Oprávnění podle zvláštních zákonů	19
2.10 Poskytování informací zpravodajským službám.....	20
2.11 Kontrola zpravodajských služeb	21
3 SPECIFICKÉ PROSTŘEDKY K ZÍSKÁVÁNÍ INFORMACÍ.....	25
3.1. Zpravodajské prostředky	25
3.2. Podmínky použití zpravodajské techniky	28
3.3. Využívání osob jednajících ve prospěch zpravodajských služeb.....	30
3.4. Oprávnění Úřadu pro zahraniční styky a informace	30
4 ODPOSLECH A ZÁZNAM TELEKOMUNIKAČNÍHO PROVOZU	31
4.1. Odposlech a záznam telekomunikačního provozu dle trestního řádu	32
4.2. Zpravodajské odposlouchávání a zaznamenávání.....	34
5 VYUŽITÍ ZPRAVODAJSKÝCH INFORMACÍ.....	36
5.1. Nález Ústavního soudu České republiky	37
5.2. Limity a rizika spojená s důkazním použitím informací.....	39
6 ZPRAVODAJSKÉ SLUŽBY CIZÍ MOCI	41

7	SLOVENSKÁ REPUBLIKA	42
7.1.	Slovenská informační služba.....	42
7.2.	Vojenské zpravodajství	43
7.3.	Zvláštní prostředky.....	44
7.4.	Povolení a doba použití.....	45
7.5.	Důkaz v trestním řízení podle slovenské právní úpravy	46
8	VELKÁ BRITÁNIE.....	48
8.1.	Bezpečnostní služba	48
8.2.	Tajná zpravodajská služba	50
8.3.	Vládní komunikační centrála	51
8.4.	Obranné zpravodajství.....	52
8.5.	Důkaz v trestním řízení podle britské právní úpravy	53
9	GENERALIZACE PŘÍSTUPU VYBRANÝCH ZEMÍ.....	55
	Závěr.....	58
	Seznam použitých zdrojů	61
	Seznam zkratk	65

Úvod

Zpravodajské služby vždy byly a vždy budou pro širokou veřejnost velkou neznámou. Informace, které jsou dostupné z veřejných zdrojů, ne vždy odpovídají skutečnosti. Z části je to i tím, že většina jejich činností podléhá utajení a z velké části se jedná o zkreslené představy vyvolané minulostí. Ovšem tak, jak se mění doba, musí se měnit i přístup zpravodajských služeb. Zprávy o jejich činnosti jsou s podporou sdělovacích prostředků čím dál častější. Zpravodajské služby jsou nuceny vystoupit ze stínů i z důvodu narůstajícího počtu těžce odhalitelných trestných činů, při kterých jsou častěji využívány sofistikované metody a moderní technologie.

Tento trend vzbuzuje velké obavy a zákonodárci se snaží na podobné hrozby reagovat. Jednou z možností, která se přímo nabízí, je zvolené téma této bakalářské práce *„Odposlechy prováděné zpravodajskými službami a jejich využití jako důkazu v trestním řízení“*. Jejím cílem je vytvoření zevrubného přehledu o zpravodajských službách ČR a o jejich specifických prostředcích k získávání informací. Dílčí cíl je zaměřen na odposlechy, jejich právní úpravu a využití jako důkazu v trestním řízení. Osvětluje využití informací z odposlechů zpravodajských služeb. Objasňuje možnosti zasahovat do trestního řízení. Srovnává zákonnou úpravu využitelnosti zpravodajských informací v soudním řízení Slovenské republiky a Velké Británie.

Odposlechy jsou v trestním řízení považovány za jeden z nejpodstatnějších důkazů, vždy ale musí splňovat jasně stanovené zákonné náležitosti podle trestního řádu. Ve zpravodajské činnosti jsou odposlechy alfa a omegou, ale je otázkou, zda využití informací podle trestního řízení by této utajované činnosti spíše neuškodilo.

1 Cíl a metodika bakalářské práce

Zpravodajské služby a odposlechy jsou aktuálně velmi často skloňovaným spojením. Je potřeba si uvědomit, jakou pozici zpravodajské služby v naší zemi zastávají a jak pracují. Méně odborných publikací o zpravodajských službách vyvažuje množství zákonů, kterými se služby řídí.

Bakalářská práce klade důraz na komplexní zpracování oblasti zpravodajských služeb České republiky.

Hlavním cílem je formou širšího teoretického vhledu demonstrovat legitimitu činnosti zpravodajských služeb ČR, včetně rámcové charakteristiky specifických prostředků vedoucích k získávání informací. Úžeji objasnit upotřebitelnost odposlechů a jejich využití jako důkazu v trestním řízení jak v rámci legislativního prostředí České republiky, tak i komparativně v rámci zájmově reflektovaných evropských zemích. Práce dále vysvětlí možné využití odposlechů jako důkazu v trestním řízení.

V rámci práce je využita metoda analýzy a syntézy, zabývající se problematikou zpravodajských služeb České republiky. S použitím podrobné deskripce jsou představeny jednotlivé zpravodajské služby, jejich zařazení a působnost. Detailní rozbor dokumentů a právní legislativy vymezuje úkoly, úlohy a kontrolu služeb. Analýza jednotlivých specifických prvků objasňuje legitimní strukturu pravomocí při zasahování do základních lidských práv, ale také jejich omezení. Stanovuje příčinné vztahy a limity mezi důkazním využitím zpravodajských informací v trestním řízení a důkazy získanými dle trestního řádu.

Vedlejší cíl zahrnuje komparativní metodu, která zkoumá zákonné využití zpravodajských informací jako důkazů u soudu na konkrétních situačních příkladech Slovenské republiky a Velké Británie. Definuje jednotlivé zpravodajské služby těchto států, jejich pravomoci, postavení a zákonné ukotvení. Přístupy jednotlivých zemí k využití zpravodajských informací jsou formulovány prostřednictvím generalizace. Díky analytické metodě jsou získány poznatky o rozdílech v jednotlivých službách komparovaných zemí.

2 ZPRAVODAJSKÉ SLUŽBY

„Zpravodajské služby jsou zvláštními orgány státu, jejichž prvořadým cílem, snahou a posláním je chránit stát a společnost tím, že ústavním činitelům a orgánům státní správy opatříjí včasné, objektivní a kvalitní zpravodajské informace.“¹

Co to vlastně jsou zpravodajské služby? Definovat tyto instituce není tak snadné, jak by se na první pohled mohlo zdát. Zákonná úprava, vycházející z jednotlivých ustanovení zákona č. 153/1994 Sb. o zpravodajských službách České republiky ve znění pozdějších předpisů (dále jen „**zákon o ZS**“) v § 2 hovoří o zpravodajských službách (dále jen „**ZS**“) jako o orgánech státu, které získávají, shromažďují a vyhodnocují informace, které jsou důležité pro ochranu ústavního zřízení, významné ekonomické zájmy, bezpečnost a obranu České republiky.²

Zpravodajské služby můžeme tedy chápat jako orgány státu, které patří mezi bezpečnostní sbory podle zákona 361/2003 Sb. o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů ve znění pozdějších předpisů (dále jen „**zákon o služebním poměru**“) nebo veřejné sbory.³

Mezi veřejné sbory se řadí Policie ČR, Hasičský záchranný sbor, Celní správa ČR, Bezpečnostní informační služba, Úřad pro zahraniční styky a informace, Vojenská policie ČR, Vojenské zpravodajství, Vězeňská služba, obecní policie. Veřejné sbory slouží společnosti a státu k jejich ochraně před nebezpečím. Zpravodajské služby se však od ostatních veřejných sborů výrazně odlišují v nástrojích i postupech, které ve své práci využívají. Zpravodajské služby nemají zákonné pravomoci k vynucování práva, ani k zabránění porušování zákonů. Jsou však vybaveny specifickými nástroji, které mohou ke své činnosti využívat.⁴

Zpravodajské služby jsou ze zákona oprávněny používat specifické prostředky k získávání informací. Mezi specifické prostředky řadíme zpravodajskou techniku, krycí prostředky, krycí doklady, sledování a využívání osob jednajících ve prospěch

---

¹ BALABÁN, M., STEJSKAL, L., a kol. *Kapitoly o bezpečnosti*. 2. vydání. Praha: Karolinum, 2010, ISBN 978-80-246-1863-0, str. 232.

² POKORNÝ, L., CHROBÁK, J., FLIEGEL, M. *Zákon o zpravodajských službách České republiky. Zákon o Bezpečnostní informační službě. Zákon o Vojenském zpravodajství. Komentář*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2018, ISBN 978-80-7552-378-5, str. 3.

³ CHROBÁK, J., BLAHUT, A., KULHÁNEK, J., VODIČKA, S. *Zákon o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů: Praktický komentář*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2019, ISBN 978-80-7598-539-2, str. 1.

⁴ POKORNÝ, L., *Zpravodajské služby*. Praha: Auditorium, 2012, ISBN 978-80-87284-21-6, str. 14, 15.

dané zpravodajské služby. Tyto prostředky lze najít taxativně vyjmenované v příslušných zákonech konkrétních zpravodajských služeb.⁵

2.1 Rozdělení zpravodajských služeb

Zpravodajské služby můžeme podle jejich působnosti či zaměření rozdělit do několika skupin.

Z hlediska působnosti rozdělujeme zpravodajské služby na kontrarozvědky a rozvědky. Zpravodajské služby s vnitřní působností, jsou označovány jako kontrarozvědky. Získávají a vyhodnocují informace o hrozbách a činnostech namířených proti bezpečnosti státu, proti terorismu, extremismu a organizovanému zločinu. Mají za cíl předcházet těmto činům, což znamená, že jsou oprávněny získávat a shromažďovat informace a tím zamezit, aby se daný čin stal.⁶

Zpravodajské služby s vnější působností jsou nazývané jako rozvědné. Zpravodajské služby tohoto typu získávají, shromažďují a vyhodnocují informace získané nebo pocházející ze zahraničí. Jedná se o informace o cizích státech, jiných zahraničních subjektech a hrozbách pocházejících ze zahraničí. Další členění zpravodajských služeb je podle zaměření na civilní a vojenské. Vojenské zpravodajské služby, jak už název napovídá, se zabývají informacemi zaměřenými na vojenskou oblast, hlavně na obranu státu, obranný průmysl a další vojenskou problematiku. O civilních zpravodajských službách můžeme říci, že se zaměřují na veškerou problematiku mimo vojenskou, tedy politickou, ekonomickou, bezpečnostní a mnohé další.⁷

Posledním možným dělením zpravodajských služeb je dělení na ústřední a resortní. Jedná se o dělení podle významu pro stát, nebo pouze pro konkrétní složku státu. Ústřední zpravodajská služba se zabývá celostátní národní bezpečností. Resortní je zaměřena na konkrétní složku daného resortu nebo ministerstva.⁸

---

⁵ MICHÁLEK, L., POKORNÝ, L., STIERANKA, J., MARKO, M. *Zpravodajství a zpravodajské služby*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2013, ISBN 978-80-7380-428-2, str. 220.

⁶ BALABÁN, M., STEJSKAL, L., a kol. *Kapitoly o bezpečnosti*. 2. vydání. Praha: Karolinum, 2010, ISBN 978-80-246-1863-0, str. 237.

⁷ Tamtéž str. 238.

⁸ Tamtéž str. 239.

V České republice existují dle zákona o ZS tři zpravodajské služby:

Bezpečnostní informační služba (dále jen „**BIS**“), kterou můžeme označit jako zpravodajskou službu s vnitřní působností (civilní kontrarozvědka),

Úřad pro zahraniční styky a informace (dále jen „**ÚZSI**“) působí jako zpravodajská služba s vnější působností (civilní rozvědka),

Vojenské zpravodajství (dále jen „**VZ**“), které je definováno jako zpravodajská služba s vnitřní i vnější působností (vojenská rozvědka a kontrarozvědka).⁹

2.2 Bezpečnostní informační služba

Bezpečnostní informační služba je civilní zpravodajskou službou a plní úkoly na území České republiky. Vznikla 30. 7. 1994 vydáním zákona č. 154/1994 Sb. o Bezpečnostní informační službě ve znění pozdějších předpisů (dále jen „**zákon o BIS**“).¹⁰ Díky tomuto zákonu vzniká ozbrojená zpravodajská služba České republiky s vnitřní působností.¹¹

Úkoly BIS vykonávají příslušníci, kteří jsou podle zákona o služebním poměru ve služebním poměru.¹² Při plnění úkolů jsou příslušníci BIS oprávněni v krajní nouzi a nutné obraně použít střelnou zbraň.¹³

Zákon č. 40/2009 Sb. Trestní zákoník ve znění pozdějších předpisů (dále jen „**trestní zákoník**“) označuje takové použití, jako okolnosti vylučující protiprávnost (§ 28 krajní nouze, § 29 nutná obrana).¹⁴

---

⁹ MAREŠ, M., NOVÁK, D. *Ústavní zákon o bezpečnosti České republiky: Komentář*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2019, ISBN 978-80-7598-202-5, str. 133.

¹⁰ MICHÁLEK, L., POKORNÝ, L., STIERANKA, J., MARKO, M. *Zpravodajství a zpravodajské služby*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2013, ISBN 978-80-7380-428-2, str. 202.

¹¹ CHROBÁK, J., BLAHUT, A., KULHÁNEK, J., VODIČKA, S. *Zákon o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů: Praktický komentář*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2019, ISBN 978-80-7598-539-2, str. 65.

¹² Tamtéž str. 2.

¹³ POKORNÝ, L., CHROBÁK, J., FLIEGEL, M. *Zákon o zpravodajských službách České republiky. Zákon o Bezpečnostní informační službě. Zákon o Vojenském zpravodajství. Komentář*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2018, ISBN 978-80-7552-378-5, str. 71.

¹⁴ JELÍNEK, J., a kol. *Trestní zákoník a trestní řád s poznámkami a judikaturou*. 6. vydání. Praha: Leges, 2016, Glosátor. ISBN 978-80-7502-106-9, str. 59.

Působnost a postavení BIS je upraveno zákonem o ZS. BIS není podřízena žádnému ministerstvu a díky tomu má zajištěn samostatný finanční rozpočet, se kterým hospodáří.¹⁵

Vedoucím funkcionářem je ředitel, který je odpovědný vládě České republiky. Do funkce je ředitel jmenován vládou, která ho z funkce může i odvolat. V rámci svých pravomocí, povinností podává informace a zprávy určeným adresátům, kterými jsou vláda a prezident republiky, kteří zároveň prostřednictvím ředitele ukládají BIS úkoly.¹⁶

V rámci svých kompetencí BIS zajišťuje sběr informací ve specifických oblastech:

- „a) o záměrech a činnostech namířených proti demokratickým základům, svrchovanosti a územní celistvosti České republiky,*
- b) o zpravodajských službách cizí moci,*
- c) o činnostech ohrožujících státní a služební tajemství,*
- d) o činnostech, jejichž důsledky mohou ohrozit bezpečnost nebo významné ekonomické zájmy České republiky,*
- e) týkající se organizovaného zločinu a terorismu.“¹⁷*

2.3 Úřad pro zahraniční styky a informace

Úřad pro zahraniční styky a informace je civilní zpravodajská služba, která plní úlohy zahraničního charakteru.¹⁸

Činnost a kompetence ÚZSI ustanovuje § 5 odst. 2 zákona o ZS. *„Úřad pro zahraniční styky a informace zabezpečuje informace mající původ v zahraničí,*

---

¹⁵ POKORNÝ, L., CHROBÁK, J., FLIEGEL, M. *Zákon o zpravodajských službách České republiky. Zákon o Bezpečnostní informační službě. Zákon o Vojenském zpravodajství. Komentář.* Praha: Wolters Kluwer ČR, 2018, ISBN 978-80-7552-378-5, str. 7.

¹⁶ Tamtéž str. 8, 18.

¹⁷ Tamtéž str. 9.

¹⁸ MICHÁLEK, L., POKORNÝ, L., STIERANKA, J., MARKO, M. *Zpravodajství a zpravodajské služby.* Plzeň: Aleš Čeněk, 2013, ISBN 978-80-7380-428-2, str. 206.

důležité pro bezpečnost a ochranu zahraničně politických a ekonomických zájmů České republiky.“¹⁹

Zákon č. 219/2000 Sb. o majetku České republiky a jejím vystupování v právních vztazích § 51 řadí ÚZSI mezi organizační složky státu. ÚZSI ovšem nemá samostatný finanční rozpočet, jako je tomu u BIS. ÚZSI je financována prostřednictvím ministerstva vnitra.²⁰

Vedoucím funkcionářem ÚZSI je ředitel, který se podle zákona zodpovídá ministrovi vnitra. Ministr vnitra ředitele ÚZSI do funkce jmenuje, odvolává, a to vždy se souhlasem vlády.²¹

Úkoly ÚZSI plní příslušníci, kteří jsou podle zákona ve služebním poměru.²² Příslušníci ÚZSI jsou při výkonu činností na území České republiky oprávněni v krajní nouzi a nutné obraně použít střelnou zbraň (§§ 28, 29 podle trestního zákoníku).²³

2.4 Vojenské zpravodajství

Vojenské zpravodajství je zpravodajská služba České republiky, kterou spravuje ministerstvo obrany, jako instituci pro bezpečnost země dle zákona č. 2/1969 Sb. Zákon České národní rady o zřízení ministerstev a jiných ústředních orgánů státní správy České socialistické republiky. VZ působí na území České republiky, ale plní i úlohy zahraničního charakteru.²⁴ VZ ustanovuje zákon č. 289/2005 Sb. o Vojenském zpravodajství ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o VZ“), jako ozbrojenou zpravodajskou službu České republiky.²⁵

---

¹⁹ POKORNÝ, L., CHROBÁK, J., FLIEGEL, M. *Zákon o zpravodajských službách České republiky. Zákon o Bezpečnostní informační službě. Zákon o Vojenském zpravodajství. Komentář.* Praha: Wolters Kluwer ČR, 2018, ISBN 978-80-7552-378-5, str. 9.

²⁰ Tamtéž str. 7 - 8.

²¹ Tamtéž str. 8.

²² CHROBÁK, J., BLAHUT, A., KULHÁNEK, J., VODIČKA, S. *Zákon o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů: Praktický komentář.* Praha: Wolters Kluwer ČR, 2019, ISBN 978-80-7598-539-2, str. 2.

²³ POKORNÝ, L., CHROBÁK, J., FLIEGEL, M. *Zákon o zpravodajských službách České republiky. Zákon o Bezpečnostní informační službě. Zákon o Vojenském zpravodajství. Komentář.* Praha: Wolters Kluwer ČR, 2018, ISBN 978-80-7552-378-5, Str. 57.

²⁴ Tamtéž str. 7.

²⁵ Tamtéž str. 113.

Úkoly VZ plní vojáci z povolání, kteří jsou podle zákona č. 221/1999 Sb. o vojácích z povolání ve znění pozdějších předpisů, ve služebním poměru.²⁶ Příslušníci VZ mohou při plnění úkolů používat služební zbraň a využít ji pouze v krajní nouzi a nutné obraně (§§ 28, 29 dle trestního zákoníku).²⁷

Působnost a postavení Vojenského zpravodajství upravuje zákon o ZS. V čele VZ stojí ředitel, který se zodpovídá ministru obrany. Ministr obrany ředitele ustanovuje, ale i odvolává se souhlasem vlády České republiky.²⁸

VZ v rozsahu své působnosti zajišťuje a shromažďuje informace:

- „a) mající původ v zahraničí, důležité pro obranu a bezpečnost České republiky,*
- b) o zpravodajských službách cizí moci v oblasti obrany,*
- c) o záměrech a činnostech namířených proti zabezpečování obrany České republiky,*
- d) o záměrech a činnostech ohrožujících utajované skutečnosti v oblasti obrany České republiky.“²⁹*

2.5 Odpovědnost a koordinace zpravodajských služeb

Zákon o ZS ustanovuje vládu České republiky odpovědnou za činnost a koordinaci zpravodajských služeb.³⁰

Vláda, jako vrcholná instituce výkonné moci, si ústavním zákonem č. 110/1998 Sb. Ústavní zákon o bezpečnosti ČR (dále jen „zákon o bezpečnosti“) zřídila Bezpečnostní radu státu (dále jen „BRS“), aby vládě zajišťovala návrhy opatření k bezpečnosti České republiky. BRS je stálým pracovním orgánem státu, který má za úkol koordinovat a vyhodnocovat bezpečnost České republiky. BRS je složena z předsedy vlády a dalších členů vlády. V rámci BRS působí šest stálých pracovních výborů:

- Výbor pro koordinaci zahraniční bezpečnostní politiky,

---

²⁶ MICHÁLEK, L., POKORNÝ, L., STIERANKA, J., MARKO, M. *Zpravodajství a zpravodajské služby*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2013, ISBN 978-80-7380-428-2, str. 208.

²⁷ POKORNÝ, L., CHROBÁK, J., FLIEGEL, M. *Zákon o zpravodajských službách České republiky. Zákon o Bezpečnostní informační službě. Zákon o Vojenském zpravodajství. Komentář*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2018, ISBN 978-80-7552-378-5, str. 122.

²⁸ Tamtéž str. 8.

²⁹ Tamtéž str. 9.

³⁰ Tamtéž str. 16.

- Výbor pro obranné plánování,
- Výbor pro vnitřní bezpečnost,
- Výbor pro civilní nouzové plánování,
- Výbor pro zpravodajskou činnost,
- Výbor pro kybernetickou bezpečnost.³¹

Výbor pro zpravodajskou činnost (dále jen „VZČ“), podle usnesení vlády č. 206 ze dne 25. 3. 2019, byl zřízen jako stálý orgán BRS pro koordinaci činnosti zpravodajských služeb České republiky. VZČ zajišťuje vládě potřebné podklady pro koordinaci činnosti těchto služeb. Zabezpečuje mezíresortní aktivity, vyjadřuje se k plánovaným záměrům a aktivitám zpravodajských služeb.

Výbor tvoří sedm členů:

- předseda vlády – předseda výboru,
- ministr vnitra – místopředseda výboru,
- ministr zahraničních věcí,
- ministr obrany,
- ředitel Bezpečnostní informační služby,
- ředitel Úřadu pro zahraniční styky a informace,
- ředitel Vojenského zpravodajství.³²

2.6 Zadávání úkolů zpravodajským službám

Zpravodajské služby jsou orgány státu. Stát tyto složky zřizuje, zadává úkoly a kontroluje. Úkoly ZS v mezích jejich působnosti může podle zákona o ZS zadávat vláda a s jejím vědomím i prezident České republiky. Vládě a prezidentovi České republiky podávají ZS zprávu o své činnosti každoročně, nebo vždy,

³¹ MAREŠ, M., NOVÁK, D. *Ústavní zákon o bezpečnosti České republiky: Komentář*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2019, ISBN 978-80-7598-202-5, str. 162 - 163.

³² ČESKO. VLÁDA. *Usnesení vlády ze dne 25.3.2019: Příloha č.6* [online]. [cit. 2022-03-15]. Dostupné z: <https://www.vlada.cz/assets/ppov/brs/pracovni-vybory/zpravodajska-cinnost/statut-25-03-2019.pdf>.

když si o ni požádají. Předávání zpráv, informací a úkolů je realizováno prostřednictvím ředitele (BIS), ministra vnitra (ÚZSI) a ministra obrany (VZ).³³

2.7 Předávání informací zpravodajskými službami

V případě, že zpravodajské služby získají informace spadající do kompetence policejních nebo jiných státních orgánů, tyto informace jim předávají. Důvodem k neposkytnutí získaných informací je pouze narušení důležitých zájmů sledovaných zpravodajskou službou.³⁴

Zpravodajské služby mohou při své činnosti získat informace o terorismu, extremismu, organizovaném zločinu a dalších závažných trestných činech. V případě zjištění porušování zákona předávají informace již zmíněným policejním orgánům. Tyto informace, však podle rozhodnutí Ústavního soudu ČR (dále jen „ÚS“) sp. zn. I. ÚS 3038/07 nemohou použít jako důkazní prostředek. Informace zjištěné zpravodajskou službou nejsou získávány postupem daným v trestním řádu, proto mohou sloužit policejním orgánům jen jako informace operativní povahy.³⁵

2.8 Spolupráce zpravodajských služeb

Spolupráce mezi zpravodajskými službami je důležitá. Uskutečňuje se v rámci tuzemských zpravodajských služeb prostřednictvím dohod uzavřených se souhlasem vlády. Uzavřené dohody slouží především k nastavení určitého systému součinnosti mezi zpravodajskými službami. Pouze se souhlasem vlády je posuzována a vedena i spolupráce s jednotlivými zahraničními ZS.³⁶

---

³³ POKORNÝ, L., CHROBÁK, J., FLIEGEL, M. *Zákon o zpravodajských službách České republiky. Zákon o Bezpečnostní informační službě. Zákon o Vojenském zpravodajství. Komentář*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2018, ISBN 978-80-7552-378-5, str. 18.

³⁴ Tamtéž str. 18.

³⁵ Tamtéž str. 21.

³⁶ Tamtéž str. 22 - 23.

2.9 Oprávnění podle zvláštních zákonů

Zpravodajským službám v jejich práci pomáhají i zvláštní zákony, které jim stanovují nebo umožňují různé výjimky. Zákon o ZS § 5 odst. 4 ukládá ZS plnit další úkoly, pokud tak stanoví zvláštní zákon.³⁷

Takovýmto zákonem je zákon č. 412/2005 Sb. o utajovaných informacích a o bezpečnostní způsobilosti ve znění pozdějších předpisů (dále jen „**zákon o utajovaných informacích**“). ZS tento zákon umožňuje rozhodovat ve věci žádosti o osvědčení fyzické osoby a vydávat je (svým příslušníkům, zaměstnancům a uchazečům o přijetí).³⁸

V rozhodování o osvědčení mají ZS postavení Národního bezpečnostního úřadu (dále jen „NBÚ“). Dále mohou vykonávat úkony v řízení na základě písemné žádosti od NBÚ.³⁹ Osvědčení je podmínkou pro přístup k utajovaným informacím.

V zákoně o utajovaných informacích § 140 jsou dále uvedena oprávnění:

„a) používat prostředky k získávání informací podle zvláštních právních předpisů,

b) využívat údaje ze svých evidencí a údaje z evidencí poskytnutých Úřadem,

c) požadovat a využívat údaje z evidencí a materiálů vzniklých z činnosti bezpečnostních a vojenských orgánů československého státu,

d) zpracovávat osobní údaje,

e) vést evidence,

f) požadovat bezúplatně informace u orgánu státu, právnické osoby nebo podnikající fyzické osoby a využívat je,

g) vyžadovat opis a výpis z evidence Rejstříku trestů a opis z evidence přestupků; žádost o vydání opisu nebo výpisu z evidence Rejstříku trestů nebo opisu z evidence přestupků a opis nebo výpis z evidence Rejstříku trestů nebo opis z evidence přestupků

---

³⁷ POKORNÝ, L., CHROBÁK, J., FLIEGEL, M. *Zákon o zpravodajských službách České republiky. Zákon o Bezpečnostní informační službě. Zákon o Vojenském zpravodajství. Komentář.* Praha: Wolters Kluwer ČR, 2018, ISBN 978-80-7552-378-5, str. 13-14.

³⁸ DVOŘÁK, J., CHROBÁK, J. *Zákon o ochraně utajovaných informací a o bezpečnostní způsobilosti: Komentář.* Praha: Wolters Kluwer ČR, 2018, ISBN 978-80-7598-016-8, str. 405 - 406.

³⁹ Tamtéž str. 405 - 406.

se předávají v listinné podobě, popřípadě elektronické podobě, a to způsobem umožňujícím dálkový přístup,

h) uchovávat v informačních systémech údaje získané v rámci plnění úkolů podle tohoto zákona,

i) provádět opatření k evidenční ochraně osobních údajů fyzické osoby,

j) využívat údaje z evidence osob, kterým byl umožněn přístup k utajovaným informacím podle § 58 odst. 4. “⁴⁰

2.10 Poskytování informací zpravodajským službám

Informace jsou ve zpravodajském světě tím nejdůležitějším. I proto mají zpravodajské služby ze zákona o ZS možnost žádat informace od různých státních institucí, od fyzických nebo právnických osob a tyto informace využívat ve své zpravodajské činnosti. ZS mohou požádat o informace od správních orgánů, které je uchovávají v rámci jejich správní činnosti. Mohou také využívat informace o správě daní poskytnuté Generálním finančním ředitelstvím. Poskytnutí a využití informací není považováno za prolomení mlčenlivosti podle zákona č. 280/2009 Sb. daňový řád. Správní úřady umožňují ZS nepřetržitý přístup do svých databází, registrů a evidencí. Kompletní seznam přístupů, které správní úřady umožňují zpravodajským službám je uveden v § 11 odst. 3 zákona o ZS.⁴¹

Zpravodajským službám zákon o ZS umožňuje při plnění konkrétního úkolu vyžádat si písemnou cestou od bank (i zahraničních) nebo od spořitelních a úvěrních družstev informace (zprávu) o jejich klientovi, které podléhají bankovnímu tajemství. ZS musí žádost o informace (zprávu) nejdříve předložit předsedovi senátu Vrchního soudu v Praze, který musí žádost schválit. Bance a družstvům je v případě schválení žádosti soudcem předložen výpis o rozhodnutí soudu, který jim ukládá povinnost informace (zprávu) poskytnout.⁴²

---

⁴⁰ DVOŘÁK, J., CHROBÁK, J. *Zákon o ochraně utajovaných informací a o bezpečnostní způsobilosti: Komentář*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2018, ISBN 978-80-7598-016-8, str. 406.

⁴¹ POKORNÝ, L., CHROBÁK, J., FLIEGEL, M. *Zákon o zpravodajských službách České republiky. Zákon o Bezpečnostní informační službě. Zákon o Vojenském zpravodajství. Komentář*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2018, ISBN 978-80-7552-378-5, str. 25.

⁴² Tamtéž str. 30.

V rámci zákona o ZS mohou zpravodajské služby vyžadovat od poskytovatelů veřejně dostupných telefonních sítí informace z jejich databází o všech jejich účastnících.⁴³

Tuto povinnost ukládá fyzickým a právnickým osobám poskytujícím veřejně dostupnou telefonní službu i zákon č. 127/2005 Sb. o elektronických komunikacích ve znění pozdějších předpisů (dále jen „**zákon o elektronických komunikacích**“), který zpravodajským službám BIS a VZ též povoluje i odposlech a záznam zpráv.⁴⁴ Je proto při zpravodajské činnosti významným nástrojem.

2.11 Kontrola zpravodajských služeb

Kontrolu ZS můžeme základním dělením, rozdělit na kontrolu vnitřní a kontrolu vnější. Kontrolu vnitřní si zajišťuje sama zpravodajská služba, která k tomu využívá vlastních prostředků, orgánů inspekce, interního auditu a orgány vnitřní bezpečnosti.

Orgány inspekce dohlíží a kontrolují dodržování zákonů a interních pravidel. Podle § 12 zákona č.141/1961 Sb. o trestním řízení soudním ve znění pozdějších předpisů (dále jen „**trestní řád**“) jsou orgány inspekce policejními orgány v řízení o trestných činech příslušníků. Jsou v těchto řízeních orgány činnými v trestním řízení (dále jen „**OČTŘ**“). Orgán interního auditu zajišťuje kontrolu hospodaření a nakládání s prostředky poskytnutými ze státního rozpočtu. Orgán vnitřní bezpečnosti rozpoznává bezpečnostní hrozby uvnitř ZS a podle zákona o utajovaných informacích u zaměstnanců, příslušníků a uchazečů o přijetí realizuje bezpečnostní řízení.⁴⁵

Kontrolu vnější vykonává podle zákona o ZS vláda, Poslanecká sněmovna a orgán nezávislé kontroly zpravodajských služeb České republiky.⁴⁶

---

⁴³ POKORNÝ, L., CHROBÁK, J., FLIEGEL, M. *Zákon o zpravodajských službách České republiky. Zákon o Bezpečnostní informační službě. Zákon o Vojenském zpravodajství. Komentář*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2018, ISBN 978-80-7552-378-5, str. 32.

⁴⁴ VLACHOVÁ, B. *Zákon o elektronických komunikacích. Komentář*. Praha: C.H. Beck, 2017, ISBN 978-80-7400-632-6, str. 313.

⁴⁵ MICHÁLEK, L., POKORNÝ, L., STIERANKA, J., MARKO, M. *Zpravodajství a zpravodajské služby*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2013, ISBN 978-80-7380-428-2, str. 210.

⁴⁶ POKORNÝ, L., CHROBÁK, J., FLIEGEL, M. *Zákon o zpravodajských službách České republiky. Zákon o Bezpečnostní informační službě. Zákon o Vojenském zpravodajství. Komentář*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2018, ISBN 978-80-7552-378-5, str. 34.

Kontrola vládou není v zákoně o ZS více specifikována, upřesněna. Vláda České republiky je nadřízenou autoritou a je za činnost a koordinaci ZS odpovědná. Z tohoto hlediska má vláda dostatečné informace pro správu a kontrolu ZS.⁴⁷

Poslanecká sněmovna pro kontrolu ZS zřídila zvláštní kontrolní orgány, komise. Pomocí těchto orgánů Poslanecká sněmovna kontroluje činnost všech tří zpravodajských služeb České republiky.⁴⁸

Kontrolu BIS podle zákona o BIS vykonává Stálá komise pro kontrolu činnosti Bezpečnostní informační služby.⁴⁹

Kontrolu ÚZSI podle zákona o ZS vykonává Stálá komise pro kontrolu činnosti Úřadu pro zahraniční styky a informace.⁵⁰

Kontrolu VZ podle zákona o VZ vykonává Stálá komise pro kontrolu činnosti Vojenského zpravodajství.⁵¹

Vláda České republiky informuje tyto komise pro kontrolu o činnosti zpravodajských služeb. Zpráva je podávána jednou ročně nebo vždy když o to požádají, dále v případě získání závažných a důležitých informací pro bezpečnost a ochranu České republiky.⁵²

Všechny uvedené kontrolní komise se skládají ze sedmi členů, poslanců Poslanecké sněmovny, kteří nejsou členy vlády. Členové příslušných kontrolních orgánů mohou vstupovat do objektů jim příslušných zpravodajských služeb BIS, ÚZSI, VZ pouze za doprovodu ředitele zpravodajské služby nebo jím pověřeného příslušníka. Ředitelé ZS oprávněnému kontrolnímu orgánu předkládají statut, návrh rozpočtu, úkoly zadané vládou nebo prezidentem České republiky. Dokládají materiály

---

⁴⁷ POKORNÝ, L., CHROBÁK, J., FLIEGEL, M. *Zákon o zpravodajských službách České republiky. Zákon o Bezpečnostní informační službě. Zákon o Vojenském zpravodajství. Komentář*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2018, ISBN 978-80-7552-378-5, str. 37.

⁴⁸ Tamtéž str. 34.

⁴⁹ ČESKO. POSLANECKÁ SNĚMOVNA. Stálá komise pro kontrolu činnosti Bezpečnostní informační služby. *Poslanecká sněmovna Parlamentu České republiky* [online]. [cit. 2022-03-15]. Dostupné z: <https://www.psp.cz/sqw/hp.sqw?k=7209>.

⁵⁰ ČESKO. POSLANECKÁ SNĚMOVNA. Stálá komise pro kontrolu činnosti Úřadu pro zahraniční styky a informace. *Poslanecká sněmovna Parlamentu České republiky* [online]. [cit. 2022-03-15]. Dostupné z: <https://www.psp.cz/sqw/hp.sqw?k=8109>.

⁵¹ ČESKO. POSLANECKÁ SNĚMOVNA. Stálá komise pro kontrolu činnosti Vojenského zpravodajství. *Poslanecká sněmovna Parlamentu České republiky* [online]. [cit. 2022-03-15]. Dostupné z: <https://www.psp.cz/sqw/hp.sqw?k=7909>.

⁵² POKORNÝ, L., CHROBÁK, J., FLIEGEL, M. *Zákon o zpravodajských službách České republiky. Zákon o Bezpečnostní informační službě. Zákon o Vojenském zpravodajství. Komentář*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2018, ISBN 978-80-7552-378-5, str. 37.

ke kontrole plnění rozpočtu a vnitřní předpisy ZS. Kontrolní komise si od ředitelů zpravodajských služeb BIS a VZ může vyžádat zprávy o činnosti, zprávy o použití zpravodajských prostředků (v případech, kdy byla zpravodajská činnost již ukončena). Použití zpravodajské techniky u VZ při rozvědné činnosti (činnosti v zahraničí) je ze zákona vyjmuto, stejně jako další informace, dokumenty, zprávy taxativně vyjmenované v zákonech k tomuto účelu určeným. Do kontrolních činností a pravomocí zvláštních kontrolních orgánů nespadá oprávnění zasahovat vedoucím funkcionářům zpravodajských služeb do personálně-řídících postupů.⁵³

V důsledku nárůstu bezpečnostních hrozeb a s tím spojené zvyšování pravomocí zpravodajských služeb, zasahování do základních práv a svobod občanů byla zřízena také kontrola Orgánem nezávislé kontroly zpravodajských služeb České republiky. Komise vznikla s účinností od 1. 1. 2018 zákonem č. 325/2017 Sb., kterým se mění zákon 153/1994 Sb. o ZS. Orgán kontroly by měl mít pět členů volených na pět let. Návrh kandidátů, který musí obsahovat minimálně deset jmen, zpracovává vláda. Z těchto kandidátů vybírá Poslanecká sněmovna. Členem orgánu může být občan České republiky, minimálního věku 40 let, vysokoškolsky vzdělaný v právním oboru a musí být držitelem osvědčení fyzické osoby na stupeň „Přísně tajné“.⁵⁴

Orgán nezávislé kontroly zpravodajských služeb je oprávněn žádat po zpravodajských službách všechny informace o jejich činnosti. Orgán tak může, na rozdíl od orgánů Poslanecké sněmovny, nahlížet i do právě probíhajících činností, akcí. Zpravodajské služby však orgánu nemusí předat informace, které by mohly:

- „a) zmařit účel probíhající akce; zpravodajská služba takovou informaci nepředá pouze s předchozím souhlasem předsedy vlády,*
- b) odhalit totožnost příslušníků zpravodajské služby vykonávajících zpravodajskou činnost,*
- c) odhalit totožnost osob jednajících ve prospěch zpravodajské služby,*
- d) ohrozit jiné osoby, jejichž bezpečnost je v důležitém zájmu zpravodajské služby, nebo*
- e) porušit požadavky zpravodajské služby cizí moci na nepředání utajované informace třetí straně.“⁵⁵*

---

⁵³ POKORNÝ, L., CHROBÁK, J., FLIEGEL, M. *Zákon o zpravodajských službách České republiky. Zákon o Bezpečnostní informační službě. Zákon o Vojenském zpravodajství. Komentář.* Praha: Wolters Kluwer ČR, 2018, ISBN 978-80-7552-378-5, str. 93-94, 39-40, 157-158.

⁵⁴ MICHÁLEK, L., POKORNÝ, L., STIERANKA, J., MARKO, M. *Zpravodajství a zpravodajské služby.* Plzeň: Aleš Čeněk, 2013, ISBN 978-80-7380-428-2, str. 42 - 43.

⁵⁵ Tamtéž str. 49 - 50.

Orgán nezávislé kontroly však dodnes nebyl zřízen. Vláda zatím nedodala Poslanecké sněmovně seznam deseti vhodných kandidátů.

Mezi vnější kontrolní mechanismy můžeme přiřadit:

- a) **Kontrolu soudní**, spočívající v kontrole použití zpravodajské techniky, kterou vykonává předseda senátu Vrchního soudu. Kontrolu umožňují zákony o BIS a VZ.
- b) **Kontrolu Nejvyššího kontrolního úřadu a kontrolu Ministerstva financí**, které se podle zákona a v rámci svých kompetencí zaměřují na hospodaření se státním majetkem a plnění státního rozpočtu.
- c) **Kontrolu veřejností**, na základě informací poskytnutých občanům o ZS, prostřednictvím internetu, tisku nebo každoročním vydáváním neutajované výroční zprávy o činnosti zpravodajských služeb.⁵⁶

---

⁵⁶ MICHÁLEK, L., POKORNÝ, L., STIERANKA, J., MARKO, M. *Zpravodajství a zpravodajské služby*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2013, ISBN 978-80-7380-428-2, str. 211.

3 SPECIFICKÉ PROSTŘEDKY K ZÍSKÁVÁNÍ INFORMACÍ

Hlavní náplní činnosti ZS je získávání informací. Informace ZS získávají z různých zdrojů, které můžeme rozdělit do několika skupin:

- **zdroje otevřené** – volně přístupné (noviny, časopisy, internet),
- **zdroje neveřejné** – veřejnosti nepřístupné (evidence, registry státní správy),
- **zdroje zpravodajské** – zdroje získávané pomocí specifických prostředků zpravodajských služeb, které jsou zákonem umožněné (zpravodajské prostředky, osoby jednající ve prospěch ZS).⁵⁷

Specifické prostředky umožňují ZS zasahovat do základních lidských práv a svobod občanů České republiky. Tyto prostředky jsou velmi podrobně popsány v zákoně o BIS a zákoně o VZ.⁵⁸ ÚZSI má poněkud jinou právní úpravu, která bude vymezena v následujících kapitolách.

Specifické prostředky můžeme rozdělit dle zákonné úpravy BIS a VZ, která je téměř totožná pro obě služby, na:

„1. zpravodajské prostředky,

- *zpravodajská technika,*
- *krycí prostředky a krycí doklady,*
- *sledování.*

2. využívání služeb osob jednajících ve prospěch BIS/VZ.“⁵⁹

3.1. Zpravodajské prostředky

Zpravodajské služby BIS a VZ při své práci využívají pracovní prostředky a nástroje, které jim pomáhají v plnění jejich úkolů. Tyto prostředky zákon definuje jako zpravodajskou techniku, krycí prostředky, krycí doklady a sledování.

⁵⁷ POKORNÝ, L. *Zpravodajské služby*. Praha: Auditorium, 2012, ISBN 978-80-87284-21-6, str. 107

⁵⁸ Tamtéž str. 107 - 108.

⁵⁹ MICHÁLEK, L., POKORNÝ, L., STIERANKA, J., MARKO, M., VAŠKO, A. *Zpravodajské služby a zpravodajská činnost.*, Praha: Wolters Kluwer ČR, 2021, ISBN 978-80-7598-725-9, str. 135.

ZS mají povinnost dělat vše proto, aby zabezpečily tyto prostředky před vyzrazením, zneužitím, zničením nebo dokonce odcizením.⁶⁰

Zařízení tvořící zpravodajskou techniku můžeme označit jako elektronickou, fototechnickou, chemickou, fyzikálně-chemickou, radiotechnickou, optickou a mechanickou techniku, nebo její soubory. Za zpravodajskou techniku, která je využívána utajovaně a je jí zasahováno do základních lidských práv a svobod, zákon o BIS (§ 8) a zákon o VZ (§ 8) pokládá:

„a) vyhledávání, otevírání, zkoumání nebo vyhodnocování dopravovaných zásilek,

b) odposlouchávání, popřípadě zaznamenávání telekomunikačního, radiokomunikačního a jiného obdobného provozu, popřípadě zjišťování údajů o tomto provozu,

c) pořizování obrazových, zvukových nebo jiných záznamů,

d) vyhledávání použití technických prostředků, které by mohly znemožnit nebo znesnadnit plnění úkolů v rámci BIS nebo VZ,

e) identifikaci osob nebo předmětů, popřípadě při zjišťování jejich pohybu za použití zabezpečovací a nástrahové techniky.“⁶¹

Mezi zpravodajskou techniku, pokud jí není zasahováno do základních lidských práv a svobod se podle zákona nepovažuje:

„a) zachycování, poslech, monitorování a vyhodnocování informací, které jsou šířeny způsobem, jenž k nim umožňuje přístup předem neurčeného okruhu osob,

b) pořizování obrazových nebo zvukových záznamů,

c) používání zabezpečovací a nástrahové techniky,

d) monitorování telekomunikačního, radiokomunikačního nebo jiného obdobného provozu bez odposlechu jeho obsahu, popřípadě zjišťování údajů o tomto provozu.“⁶²

---

⁶⁰ POKORNÝ, L., CHROBÁK, J., FLIEGEL, M. *Zákon o zpravodajských službách České republiky. Zákon o Bezpečnostní informační službě. Zákon o Vojenském zpravodajství. Komentář.* Praha: Wolters Kluwer ČR, 2018, ISBN 978-80-7552-378-5, str. 72-73, 128.

⁶¹ Tamtéž str. 73, 128 - 129.

⁶² Tamtéž str. 73, 129.

Jak je již uvedeno v odstavci o Poskytování informací, zpravodajské služby BIS (podle § 8a zákon o BIS) a VZ (podle § 9 odst. 5 zákon o VZ) mohou díky ustanovením ve svých zákonech vyžadovat zřízení a zabezpečení rozhraní od poskytovatelů veřejné komunikační sítě, anebo veřejně dostupné služby elektronických komunikací.⁶³

Rozhraní slouží k připojení telekomunikačního zařízení pro odposlech a záznam zpráv. Toto oprávnění ukládá právníkům a fyzickým osobám i zákon o elektronických komunikacích § 97. Ke zřízení dojde po předložení oprávnění ZS k odposlechu, které je schváleno soudcem. Zákon zároveň nařizuje právníkům a fyzickým osobám poskytujícím tyto sítě povinnost, po dobu 6 měsíců uchovávat provozní a lokalizační údaje a na požádání je zpravodajským službám BIS, VZ a dalším zákonem stanoveným orgánům poskytnout.⁶⁴

Krycí prostředky a krycí doklady slouží zpravodajským službám BIS a VZ k zakrývání identity příslušníků nebo jejich příslušnosti k zpravodajské službě, k utajování objektů, které spadají pod danou ZS a také k maskování počínání zpravodajské služby.⁶⁵

Z důvodu zneužití nesmí být krycím dokladem BIS: „*průkaz prezidenta republiky, poslance nebo senátora Parlamentu, člena vlády, člena Nejvyššího kontrolního úřadu anebo guvernéra České národní banky a služební průkaz státního zástupce nebo soudce, diplomatický pas nebo doklady žijících osob.*“⁶⁶

U VZ je výčet dokladů téměř totožný, nicméně chybí diplomatický pas a je doplněn průkaz soudce Ústavního soudu. Ředitel zpravodajské služby BIS rozhoduje o vydání a zřízení krycích dokladů a krycích prostředků. BIS si krycí doklady i krycí prostředky sama i vydává.⁶⁷

Ředitel VZ rozhoduje o vydání a zřízení krycích prostředků. VZ krycí prostředky i vydává. O zřízení krycích dokladů rozhoduje také ředitel VZ,

---

⁶³ POKORNÝ, L., CHROBÁK, J., FLIEGEL, M. *Zákon o zpravodajských službách České republiky. Zákon o Bezpečnostní informační službě. Zákon o Vojenském zpravodajství. Komentář.* Praha: Wolters Kluwer ČR, 2018, ISBN 978-80-7552-378-5, str. 76, 139.

⁶⁴ VLACHOVÁ, B. *Zákon o elektronických komunikacích. Komentář.* Praha: C.H. Beck, 2017, ISBN 978-80-7400-632-6, str. 313.

⁶⁵ POKORNÝ, L., CHROBÁK, J., FLIEGEL, M. *Zákon o zpravodajských službách České republiky. Zákon o Bezpečnostní informační službě. Zákon o Vojenském zpravodajství. Komentář.* Praha: Wolters Kluwer ČR, 2018, ISBN 978-80-7552-378-5, str. 81, 144.

⁶⁶ Tamtéž str. 81.

⁶⁷ Tamtéž str. 81, 144.

ale vydávání zajišťuje Ministerstvo obrany (dále jen „MO“), Ministerstvo vnitra (dále jen „MV“), nebo BIS.⁶⁸

Zpravodajské služby BIS a VZ mají ze zákona povinnost vést evidenci krycích dokladů a krycích prostředků.⁶⁹

Dalším nástrojem pro zjišťování informací je sledování. Sledování můžeme rozdělit na sledování osob a věcí. Jedná se o utajovanou činnost, při které je využívána technika nebo jiné k tomuto účelu určené prostředky. O sledování a jeho dokládání důkazním materiálem (dokumentaci) rozhoduje nejvýše postavený zákonodárce služby. U BIS je to ředitel (nebo jím určený vedoucí organizačního útvaru) u VZ rozhoduje o použití sledování ministr obrany (na žádost ředitele).⁷⁰

Zákonná úprava sledování v zákoně o BIS je strohá. Zákonodárce zde uvádí pouze oprávněnou osobu, která může o sledování rozhodnout a možnost požádat o sledování jiný orgán mající příslušná oprávnění. Velmi podobně, ne-li stejně, zní i zákon o VZ, který alespoň obecně vymezuje pojem sledování:

*„Sledováním osob a věcí se rozumí získávání poznatků o osobách a věcech prováděné utajovaným způsobem technickými nebo jinými prostředky.“*⁷¹

Stejně tak i trestní řád § 158d vymezuje pojem podobně jako zákon o VZ.⁷² Můžeme pouze spekulovat, zda je to záměr zákonodárce.

3.2. Podmínky použití zpravodajské techniky

Použití zpravodajské techniky zasahuje do práv a svobod občanů České republiky. Z tohoto důvodu je použití v zákonech o BIS a zákoně o VZ jasně vymezeno a musí splňovat několik zásad.

---

⁶⁸ POKORNÝ, L., CHROBÁK, J., FLIEGEL, M. *Zákon o zpravodajských službách České republiky. Zákon o Bezpečnostní informační službě. Zákon o Vojenském zpravodajství. Komentář.* Praha: Wolters Kluwer ČR, 2018, ISBN 978-80-7552-378-5, str. 144.

⁶⁹ Tamtéž str. 81, 144-145.

⁷⁰ Tamtéž str. 83, 145.

⁷¹ Tamtéž str. 145.

⁷² JELÍNEK, J., a kol. *Trestní zákoník a trestní řád s poznámkami a judikaturou.* 6. vydání. Praha: Leges, 2016, Glosátor. ISBN 978-80-7502-106-9, str. 847.

ZS jsou oprávněny používat zpravodajskou techniku pouze v případě, že použití schválí předseda senátu Vrchního soudu (rozhoduje soudce podle sídla zpravodajské služby). Použití zpravodajské techniky je možné pouze v rozsahu povolení předsedy senátu Vrchního soudu, a to pouze v případě, že jiné metody získání informací jsou neúčinné nebo nemožné.⁷³

Je nutné, aby činnost zpravodajských služeb s použitím zpravodajské techniky nedosahovala takové intenzity, která by překročila nezbytnou míru zásahu do práv a svobod občanů.⁷⁴

Předseda senátu Vrchního soudu může povolit použití zpravodajské techniky na dobu nezbytnou k získání informací, nejdéle na dobu čtyř měsíců. Po ukončení použití zpravodajské techniky zpravodajská služba neodkladně informuje písemnou formou předsedu senátu Vrchního soudu. Předseda senátu Vrchního soudu je podle zákona oprávněn kontrolovat průběh používání zpravodajské techniky. Na jeho vyžádání musí zpravodajská služba doložit, zda je použití zpravodajské techniky stále potřebné. Předseda senátu Vrchního soudu má zákonnou pravomoc povolení o použití odejmout.⁷⁵

ZS při využití techniky mají stanovenou dostatečnou kontrolu. To však lze říci pouze za předpokladu, že bude plně využívána zákonná vnější kontrola Poslaneckou sněmovnou, a především Orgánem nezávislé kontroly zpravodajských služeb České republiky, který dodnes není zřízen.

Zpravodajské služby BIS a VZ si mohou navzájem technicky vypomoci při využití zpravodajské techniky, neboť jsou k této činnosti ze zákona oprávněny. V případě nutnosti mohou požádat jinou instituci o technickou podporu použití zpravodajské techniky, a to především Policii České republiky (dále jen „PČR“). I v tomto případě pouze s předchozím zákonným povolením.⁷⁶

---

⁷³ POKORNÝ, L., CHROBÁK, J., FLIEGEL, M. *Zákon o zpravodajských službách České republiky. Zákon o Bezpečnostní informační službě. Zákon o Vojenském zpravodajství. Komentář*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2018, ISBN 978-80-7552-378-5, str. 77, 139.

⁷⁴ Tamtéž str. 77, 139.

⁷⁵ Tamtéž str. 79-80, 142-143.

⁷⁶ Tamtéž str. 78, 140.

3.3. Využívání osob jednajících ve prospěch zpravodajských služeb

Osoby jednající ve prospěch ZS jsou osoby starší 18 let, které dobrovolně zpravodajským službám BIS a VZ zprostředkovávají informace utajeným způsobem. ZS jsou těmto osobám povinny zajistit ochranu cti, zdraví, života, majetku a ochranu před vyzrazením.⁷⁷

Osobám jednajícím ve prospěch zpravodajských služeb se říká „agenti“. ZS si těchto osob velmi cení pro jejich informační přínos. Agent, který je ochoten se ZS spolupracovat, se může sám dobrovolně nabídnout. Ve většině situací si však zpravodajská služba sama vyhledá agenta, který je pro službu informačním přínosem.⁷⁸

3.4. Oprávnění Úřadu pro zahraniční styky a informace

Úřad pro zahraniční styky a informace nemá vlastní zákonnou úpravu jako je tomu u BIS a VZ.

Vychází ze zákona o ZS. Ten opravňuje ÚZSI k ochraně svých zájmů a k plnění stanovených úkolů, které koná na území České republiky. Může k tomu využívat „sledování osob a věcí, krycí doklady, nástrahovou a zabezpečovací techniku a využívat osob jednajících v jeho prospěch, které musí být starší 18 let.“⁷⁹

ÚZSI může v případě potřeby požádat jinou instituci o technickou podporu v případě sledování osob a věcí, či využití nástrahové a zabezpečovací techniky. ÚZSI v tomto případě pouze doloží oprávnění podle tohoto zákona.⁸⁰

---

⁷⁷ POKORNÝ, L., CHROBÁK, J., FLIEGEL, M. *Zákon o zpravodajských službách České republiky. Zákon o Bezpečnostní informační službě. Zákon o Vojenském zpravodajství. Komentář*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2018, ISBN 978-80-7552-378-5, str. 87, 149.

⁷⁸ BEZPEČNOSTNÍ INFORMAČNÍ SLUŽBA. *Agenti*. [online]. BIS, 2021 [cit. 2022-03-15]. Dostupné z: <https://www.bis.cz/agenti/>.

⁷⁹ POKORNÝ, L., CHROBÁK, J., FLIEGEL, M. *Zákon o zpravodajských službách České republiky. Zákon o Bezpečnostní informační službě. Zákon o Vojenském zpravodajství. Komentář*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2018, ISBN 978-80-7552-378-5, str. 58 -59.

⁸⁰ Tamtéž str. 59.

4 ODPOSLECH A ZÁZNAM TELEKOMUNIKAČNÍHO PROVOZU

*„Nikdo nesmí porušit listovní tajemství ani tajemství jiných písemností a záznamů, ať již uchovávaných v soukromí, nebo zasílaných poštou anebo jiným způsobem, s výjimkou případů a způsobem, které stanoví zákon. Stejně se zaručuje tajemství zpráv podávaných telefonem, telegrafem nebo jiným podobným zařízením.“*⁸¹

Odposlech a záznam telekomunikačního provozu je považován za jeden z největších zásahů do základních práv a svobod občanů. Zároveň je lze pokládat za nejsilnější zbraň v odhalování trestných činů.⁸²

Pojem odposlech představuje úmyslné a utajované vnímání obsahu hovoru, prostřednictvím telekomunikačních prostředků. Záznam můžeme označit jako zaznamenávání obsahu hovoru na datové médium, pomocí kterého je možné záznam zachovat a reprodukovat.⁸³ Za telekomunikační prostředky jsou považovány telefon, fax, mobilní telefon, radiostanice a další obdobná zařízení. Do skupiny telekomunikačního provozu můžeme zařadit i zasílání e-mailů.⁸⁴

Telekomunikační provoz lze chápat jako proces předávání informací prostřednictvím elektronických a telekomunikačních sítí.⁸⁵

V České republice existuje několik právních předpisů, podle kterých mohou být odposlechy a záznamy telekomunikačního provozu využívány.

Trestní řád vymezuje zákonný postup OČTŘ tak, aby docházelo k odhalování trestné činnosti a pachatelé byli spravedlivě a zákonným způsobem potrestáni.⁸⁶

---

⁸¹ ČESKO. Ústavní zákon č. 2/1993 Sb., *Listina základních práv a svobod*, In: *Sbírka zákonů České republiky*. 1993, částka 1, s. 17-23. [online]. Úřad vlády České republiky [cit. 2022-03-15]. Dostupné z: <https://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/ViewFile.aspx?type=z&id=22426>

⁸² NOVOTNÝ, F., a kol. *Trestní právo procesní*. 2. aktualizované vydání. Plzeň: Aleš Čeněk, 2017, ISBN 978-80-7380-677-4, str. 232.

⁸³ POLČÁK, R., PŮRY, F., HARAŠTA, J., a kol. *Elektronické důkazy v trestním řízení*. Brno: Masarykova univerzita, 2015, Spisy Právnické fakulty Masarykovy univerzity. Scientia. ISBN 978-80-210-8073-7, str. 183.

⁸⁴ FENYK, J., CÍSAŘOVÁ, D., GŘIVNA, T., a kol. *Trestní právo procesní*. 7. vydání. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2019, ISBN 978-80-7598-306-0, str. 331.

⁸⁵ POLČÁK, R., PŮRY, F., HARAŠTA, J., a kol. *Elektronické důkazy v trestním řízení*. Brno: Masarykova univerzita, 2015, Spisy Právnické fakulty Masarykovy univerzity. Scientia. ISBN 978-80-210-8073-7, str. 183.

⁸⁶ JELÍNEK, J., a kol. *Trestní zákoník a trestní řád s poznámkami a judikaturou*. 6. vydání. Praha: Leges, 2016, Glosátor. ISBN 978-80-7502-106-9, str. 561.

I z tohoto důvodu trestní řád § 88 umožňuje odposlech a záznam telekomunikačního provozu PČR, která podle trestního řádu může jako jediný orgán zajistit odposlechy pro potřeby OČTŘ.⁸⁷

Kontrolu PČR podle zákona č. 273/2008 Sb. o Policii ČR ve znění pozdějších předpisů (dále jen „**zákon o Policii**“) vykonává Poslanecká sněmovna, která k tomuto účelu zřídila Stálou komisi pro kontrolu použití odposlechu a záznamu telekomunikačního provozu, použití sledování osob a věcí a rušení provozu elektronických komunikací.⁸⁸

Zpravodajské služby BIS a VZ mohou podle § 8 zákona o BIS a § 8 zákona o VZ využívat odposlouchávání, popřípadě zaznamenávání telekomunikačního, radiokomunikačního a jiného obdobného provozu jako zpravodajskou techniku k získávání informací. Odposlech umožňuje také zákon č. 169/1999 Sb. o výkonu trestu odnětí svobody ve znění pozdějších předpisů (dále jen „**zákon o VTOS**“), kdy vězeňská služba může využívat odposlech při telefonátech odsouzených osob.⁸⁹

Podle nálezu Ústavního soudu sp. zn. I. ÚS 3038/07 ovšem odposlechy ZS nemohou sloužit jako důkaz v trestním řízení, a to z důvodu odlišného účelu získávání těchto odposlechů. Trestní řád využití odposlechů a záznamu telekomunikačního provozu podle jiného zákona výslovně nezakazuje.⁹⁰

4.1. Odposlech a záznam telekomunikačního provozu dle trestního řádu

Trestní řád § 88 odst. 1 vymezuje trestné činy, u kterých může být nařízen odposlech a záznam telekomunikačního provozu. Z důvodu zásahu do lidských práv a svobod jsou stanoveny i další předpisy, které musí být splněny. Odposlech a záznam telekomunikačního provozu může být nařízen pouze za předpokladu, že získané informace jsou důležité pro trestní řízení a nelze je získat jiným způsobem.⁹¹

⁸⁷ FENYK, J., CÍSAŘOVÁ, D., GRIVNA, T., a kol. *Trestní právo procesní*. 7. vydání. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2019, ISBN 978-80-7598-306-0, str. 332.

⁸⁸ ČESKO. Zákon č. 273/2008 Sb., o Policii ČR. Ze dne 17. července 2008. In sbírka zákonů České republiky. 2008, částka 91, s. 4109. [online]. [cit. 2022-03-15]. Dostupné z: <https://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/ViewFile.aspx?type=c&id=5332>.

⁸⁹ JELÍNEK, J., a kol. *Trestní zákoník a trestní řád s poznámkami a judikaturou*. 6. vydání. Praha: Leges, 2016, Glosátor. ISBN 978-80-7502-106-9, str. 738 - 739.

⁹⁰ ČESKO. ÚSTAVNÍ SOUD. *Nález ústavního soudu ze dne 29.2. 2008, sp. zn. I. ÚS 3038/07* [online]. [cit. 2022-03-15]. Dostupné z: https://nalus.usoud.cz/Search/GetText.aspx?sz=1-3038-07_1.

⁹¹ FENYK, J., CÍSAŘOVÁ, D., GRIVNA, T., a kol. *Trestní právo procesní*. 7. vydání. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2019, ISBN 978-80-7598-306-0, str. 331.

Odposlech a záznam telekomunikačního provozu může nařídít předseda senátu soudu. V přípravném řízení soudce, ale pouze na návrh státního zástupce. Doba použití odposlechů nesmí přesáhnout čtyři měsíce. Prodloužit dobu použití může soudce vyšší úrovně soudu a v přípravném řízení soudce krajského soudu, a to vždy nejdéle na dobu čtyř měsíců.⁹²

Trestní řád § 88 odst. 5 umožňuje provést odposlech a záznam telekomunikačního provozu OČTŘ bez nařízení soudu. Ovšem lze realizovat pouze za předpokladu, že k provedení dá souhlas osoba odposlouchávaného zařízení. Zákon jasně vymezuje trestné činy, kterých se oprávnění týká.⁹³

Jako důkaz může být záznam telekomunikačního provozu považován pouze tehdy, je-li k záznamu přiložen i protokol s údaji o tom, kde, kdy, jak a kým byl záznam proveden. Záznam může být použit i v jiné trestní věci pouze v případě, že je trestní stíhání vedeno pro trestný čin uvedený v § 88 odst. 1 anebo pokud s odposlechem souhlasí osoba odposlouchávaného zařízení. Trestní řád § 88 odst. 8 ukládá povinnost orgánu, který rozhodl o ukončení odposlechu a záznamu telekomunikačního provozu (státnímu zástupci, policejnímu orgánu nebo předsedovi senátu soudu v soudním řízení) informovat o odposlechu a záznamu telekomunikačního provozu dotčenou osobu. Ta má právo podat návrh k přezkoumání rozhodnutí u Nejvyššího soudu v době šesti měsíců. To neplatí pouze v případě zákonem stanovených trestných činů v odst. 9 nebo v případě, že by informace zmařila účel sledovaný trestním řízením, anebo by informace ohrozila bezpečnost státu či života, zdraví, práva a svobody osob.⁹⁴

Trestní řád § 88a umožňuje získat údaje o telekomunikačním provozu, tedy údaje lokalizační a provozní, nikoliv však obsah hovoru jako v § 88. Údaje o telekomunikačním provozu jsou důležitým důkazním prostředkem. Hlavní výhodou zjišťovaných údajů o provozu je i možnost zjišťování informací z minulosti. Nařízení o zjišťování telekomunikačního provozu je vydáno výhradně za předpokladu, že získané údaje mohou být důležité pro trestní řízení a nelze je získat jiným způsobem. Nařízení o vydávání údajů o telekomunikačním provozu vydává předseda senátu soudu, v přípravném řízení jej vystavuje soudce na návrh státního

⁹² FENYK, J., CÍSAŘOVÁ, D., GRIVNA, T., a kol. *Trestní právo procesní*. 7. vydání. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2019, ISBN 978-80-7598-306-0, str. 331.

⁹³ Tamtéž str. 332.

⁹⁴ Tamtéž str. 333.

zástupce. Orgány mají povinnost po ukončení zjišťování informovat dotčenou osobu. Podmínky ke zjišťování údajů o telekomunikačním provozu obsahují obdobné ustanovení, jako v případě § 88 o odposlechu a záznamu telekomunikačního provozu.⁹⁵

4.2. Zpravodajské odposlouchávání a zaznamenávání

Posláním ZS je získávání a vyhodnocování informací, které jsou určeny příslušným adresátům. ZS nedisponují výkonnými pravomocemi jako PČR a nemají oprávnění se podílet na trestním řízení. Jejich úkolem je ochrana bezpečnosti státu a společnosti zprostředkováním důležitých zpravodajských informací orgánům výkonné moci. Činnost zpravodajských služeb není definována trestním právem. Zároveň není podmíněna porušováním zákona nebo páčáním trestné činnosti, jako je tomu u represivních složek (PČR). ZS se zabývají hrozbami, které náleží do jejich zákonem vymezených pravomocí. Jejich cílem jsou aktivity, které ohrožují bezpečnost bez ohledu na to, zda se podle práva jedná, či nejedná o trestnou činnost.⁹⁶

Odposlouchávání, popřípadě zaznamenávání telekomunikačního, radio-komunikačního provozu nebo jiného obdobného provozu, popřípadě zajišťování údajů o tomto provozu využívají zpravodajské služby BIS a VZ jako zpravodajskou techniku k získávání informací. Zpravodajská technika musí splňovat několik základních zákonných podmínek:

Povolení soudem: Předchozí povolení předsedy senátu Vrchního soudu na základě písemné žádosti. Písemná žádost musí obsahovat potřebné údaje, mezi které se řadí druh zpravodajské techniky, doba použití, údaje o dotčené osobě, číslo stanice určené k odposlechu a záznamu, místo použití pokud je známo. Nezbytné je uvedení důvodů k použití techniky či informace o předchozích žádostech k využití zpravodajské techniky týkající se dotčené osoby.

Zásada subsidiarity: Využití zpravodajské techniky pouze tehdy, pokud by byla jiná činnost k získání informací neúčinná nebo značně ztížená. Tedy chápat použití zpravodajské techniky jako poslední možnou variantu.

---

⁹⁵ NOVOTNÝ, F., a kol. *Trestní právo procesní*. 2. aktualizované vydání. Plzeň: Aleš Čeněk, 2017, ISBN 978-80-7380-677-4, str. 240.

⁹⁶ZÁHORA, J. (ed.). *Informačno-technické prostriedky v trestnom konaní – možnosti a perspektívy* [online]. Praha: Leges, 2019, [cit. 2022-03-15]. ISBN 978-80-7502-363-6. Dostupné z: https://www.paneurouni.com/wp-content/uploads/2018/12/itp_2019_web.pdf, str. 140.

Zásada proporcionality: Omezuje využití zpravodajské techniky pouze v oblasti, která je zpravodajským službám ze zákona povolena, tzn. pouze v oblastech jejich působnosti. Proporcionalitu můžeme chápat jako vyváženost mezi zásahem do práv jednotlivce a důležitostí činnosti potřebné k ochraně státu.

Doba použití: Povolení soudu k použití zpravodajské techniky na dobu nezbytně nutnou, maximálně však na čtyři měsíce.

Kontrola použití: Vnější kontrola prováděná kontrolním orgánem Poslanecké sněmovny (kontrola již uzavřených případů).⁹⁷

---

⁹⁷ MICHÁLEK, L., POKORNÝ, L., STIERANKA, J., MARKO, M. *Zpravodajství a zpravodajské služby*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2013, ISBN 978-80-7380-428-2, str. 227 - 228.

5 VYUŽITÍ ZPRAVODAJSKÝCH INFORMACÍ

Vývoj nových těžko odhalitelných trestných činů (terorismus, organizovaný zločin, špionáž a další) a nedostatečná efektivita osvědčených důkazních prostředků jsou hlavním důvodem, proč jsou hledány nové právní cesty jak účinně zamezit páchání závažné trestné činnosti. ZS plní v oblasti bezpečnosti nezastupitelnou roli. Zákonné prostředky, jako jsou odposlechy, záznamy telekomunikačního, radiokomunikačního a jiného obdobného provozu umožňují zpravodajským službám efektivně získávat informace, které by jako důkazní prostředek mohly hrát v trestním řízení významnou roli.⁹⁸

V souvislosti s těmito poznatky Ministerstvo vnitra předložilo novelu zákona o Policii, ve znění pozdějších předpisů, a některých dalších zákonů. Návrh počítá s právní úpravou postupů PČR, orgánů činných v trestním řízení a zpravodajských služeb. Cílem návrhu je zvýšení bezpečnosti země. Předmětný návrh počítá s „de lege ferenda“ změnou trestního řádu, a to konkrétně s doplněním odstavce 3 a 4 ustanovení § 89 trestního řádu, který svým obsahem umožní OČTŘ využívat informace získané od zpravodajských služeb jako důkazu v trestním řízení. Informace pořízené zpravodajskou technikou mohou být využity za jasně daných podmínek:

„(3) Informace získaná zpravodajskými službami podle zákonů upravujících jejich činnost na základě použití zpravodajské techniky spočívající ve vyhledávání, otevírání, zkoumání nebo vyhodnocování dopravovaných zásilek, v odposlouchávání nebo zaznamenávání telekomunikačního, radiokomunikačního a jiného obdobného provozu, ve zjišťování údajů o telekomunikačním, radiokomunikačním a jiném obdobném provozu, nebo v pořizování obrazových, zvukových nebo jiných záznamů, může sloužit jako důkaz, jen pokud

a) je vedeno trestní řízení pro

- 1. zvláště závažný zločin uvedený v hlavě IX a hlavě XIII zvláštní části trestního zákoníku,*
- 2. zvláště závažný zločin, jehož znakovou podstatu je úmysl umožnit nebo usnadnit spáchání teroristického trestného činu, trestného činu účasti na teroristické skupině (§ 312a trestního zákoníku), financování terorismu*

⁹⁸ POKORNÝ, L. *K vybraným otázkám důkazního použití odposlechu pořízeného zpravodajskými službami.* In Záhora, J. *Informačno-technické prostriedky v trestnom konaní - možnosti a perspektívy.* první. Praha: Leges, 2019. s. 139-148, 267 s. ISBN 978-80-7502-363-6, str. 139.

(§ 312d trestního zákoníku), podpory a propagace terorismu podle § 312e odst. 3 trestního zákoníku nebo vyhrožování teroristickým trestným činem (§ 312f trestního zákoníku), nebo

3. trestný čin vyzvědačství (§ 316 trestního zákoníku) a

b) jde o informaci, jejíž získání jiným způsobem by bylo neúčinné nebo podstatně ztížené.

(4) S informací uvedenou v odstavci 3 nakládá orgán činný v trestním řízení od okamžiku předání podle její povahy obdobně jako s informací získanou podle ustanovení tohoto zákona o zadržení a otevření zásilek, jejich záměně a sledování, odposlechu a záznamu telekomunikačního provozu, zjišťování údajů o telekomunikačním provozu nebo sledování osob a věci. “⁹⁹

S touto změnou musí být nepochybně a jasně spojen i odstavec 4 ustanovení § 8 zákona o ZS, který umožní ZS předávat informace v takové míře, aby byly použitelné v trestním řízení jako důkaz.¹⁰⁰

„(4) Nasvědčují-li skutečnosti zjištěné zpravodajskými službami, že byl spáchán některý z trestných činů uvedených v § 89 odst. 3 písm. a) trestního řádu, zpravodajské služby předají policejnímu orgánu informace o těchto skutečnostech, včetně pořizovaných záznamů a protokolů, povolení k použití zpravodajské techniky a jiných písemností, jsou-li k dispozici, které uceleným způsobem zachycují postup a zjištění zpravodajských služeb; to neplatí, jestliže by poskytnutí ohrozilo důležitý zájem sledovaný příslušnou zpravodajskou službou. “¹⁰¹

Návrh novely trestního řádu se snaží vycházet z nálezů Ústavního soudu a tím tak zprocesnit využití informací získaných ZS v trestním řízení.

5.1. Nález Ústavního soudu České republiky

Ústavní soud ve svém nálezu I. ÚS 3038/07 ze dne 29. 2. 2008 dospěl k závěru, že byla porušena Základní listina práv a svobod tím, že Vojenské obranné zpravodajství

⁹⁹ ČESKO. VLÁDA. *Vládní návrh zákona č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky*, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony. In: *Aplikace o/dok* [online]. Úřad vlády České republiky [cit. 2022-03-15]. Dostupné z: <https://apps.odok.cz/veklep-history-version?pid=KORNBHQBVAQK>.

¹⁰⁰ Tamtéž.

¹⁰¹ Tamtéž.

(poz. aut. podle starého zákona, dnes Vojenské zpravodajství) předalo telefonní odposlechy policejnímu orgánu, který je následně použil jako důkaz v trestním řízení. Ústavní soud proto nařídil OČTŘ okamžité zničení a odstranění záznamů ze spisu. Použití informací získaných omezením práv občana je jasně vymezeno v Listině základních práv a svobod. K tomu, aby nebyly přestoupeny meze, musí být dodrženy právní předpisy a jejich kontrola. V nálezů se ÚS odkazuje na špatný postup PČR a porušení čl. 13 zákona č. 2/1993 Sb. Listiny základních práv a svobod.¹⁰²

Ústavní soud v nálezů jasně vymezuje, že není přípustné využít důkazního dodatku podle trestního řádu § 89 odst. 2 kdy:

*„Za důkaz může sloužit vše, co může přispět k objasnění věci, zejména výpovědi obviněného a svědků, znalecké posudky, věci a listiny důležité pro trestní řízení a ohledání. Každá ze stran může důkaz vyhledat, předložit nebo jeho provedení navrhnout. Skutečnost, že důkaz nevyhledal nebo nevyžádal orgán činný v trestním řízení, není důvodem k odmítnutí takového důkazu.“*¹⁰³

Tento výklad o důkazním dodatku by zlikvidoval ustanovení a záruky v trestním řádě, která říkají, jakým jediným možným způsobem může PČR postupovat, aby získala procesně aplikovatelné důkazy. Ústavní soud poukazuje na odlišný režim a účel odposlechů pořízených podle trestního řádu § 88, které slouží k odhalení trestných činů a potrestání pachatele, zatímco odposlechy pořízené BIS a VZ slouží k zajištění informací v rámci jejich působnosti podle § 5 zákona o ZS.¹⁰⁴

Ústavní soud dále upozorňuje na fakt, že trestní řád výslovně nezakazuje možnost využití odposlechů podle jiných zákonů. Zároveň ale dodává, že v použití odposlechů podle zpravodajských zákonů vidí zřeknutí se podstaty právního státu, přičemž použití zpravodajských odposlechů jako důkazu v trestním řízení zákony o zpravodajských službách ani trestní řád neočekávají.¹⁰⁵

Zákon o zpravodajských službách v § 8 odst. 3 uvádí:

---

¹⁰² ČESKO. ÚSTAVNÍ SOUD. *Nález ústavního soudu ze dne 29.2. 2008, sp. zn. I. ÚS 3038/07* [online]. [cit. 2022-03-15]. Dostupné z: https://nalus.usoud.cz/Search/GetText.aspx?sz=1-3038-07_1.

¹⁰³ Tamtéž.

¹⁰⁴ Tamtéž.

¹⁰⁵ Tamtéž.

„Zpravodajské služby předávají státním orgánům a policejním orgánům informace o zjištěních, která náleží do oboru jejich působnosti; to neplatí, jestliže by poskytnutí ohrozilo důležitý zájem sledovaný příslušnou zpravodajskou službou.“¹⁰⁶

Ústavní soud touto právní normou poukazuje na omezení zpravodajských služeb při využití získaných informací. Zdůrazňuje rozdílný zákonný účel, tedy fakt, že zpravodajské informace byly a jsou určeny pro politické orgány (vláda a prezident) a nikoliv pro účely trestně právní.¹⁰⁷

Jasným stanoviskem ÚS v podstatě říká, že zásah do základních lidských práv musí být jasně stanoven zákonem. Odposlechy získané zpravodajskými službami proto nejsou a nemohou být použity jako důkazní prostředek. Z výkladu ÚS vyplývá, že zpravodajské odposlechy nedosahují takových kvalit, které vyžaduje trestní řád, a proto nemohou být použity jako důkazní prostředek. Ano je pravdou, že v této konkrétní věci Česká republika nečelila hrozbě terorismu nebo jiné hrozbě, jak ÚS zmiňuje, proto nebyl důvod k prolomení lidských práv a svobod.¹⁰⁸

5.2. Limity a rizika spojená s důkazním použitím informací

BIS v připomínkovém řízení k navrhované novele zákona poukazuje na utajovaný způsob použití zpravodajské techniky a povinnost zajistit ochranu techniky před vyzrazením. Úlohou BIS je chránit před vyzrazením a újmou osobu jednající ve prospěch zpravodajské služby a také ochrana informací od zpravodajských služeb cizí moci. Z těchto důvodů BIS navrhuje pozměnit navrhovanou novelu tak, že k předání informací policejnímu orgánu dojde pouze v případě, neohrozí-li to důležitý zájem sledovaný ZS.¹⁰⁹

---

¹⁰⁶ POKORNÝ, L., CHROBÁK, J., FLIEGEL, M. *Zákon o zpravodajských službách České republiky. Zákon o Bezpečnostní informační službě. Zákon o Vojenském zpravodajství*. Komentář. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2018, ISBN 978-80-7552-378-5, str. 18.

¹⁰⁷ ČESKO. ÚSTAVNÍ SOUD. *Nález ústavního soudu ze dne 29.2. 2008, sp. zn. I. ÚS 3038/07* [online]. [cit. 2022-03-15]. Dostupné z: https://nalus.usoud.cz/Search/GetText.aspx?sz=1-3038-07_1.

¹⁰⁸ Tamtéž.

¹⁰⁹ ČESKO. PŘIPOMÍNKY BIS K MATERIÁLU: Návrh zákona, kterým se mění zákon č. 273/2008 Sb., *Aplikace o/dok* [online]. Úřad vlády České republiky, (674/2019-BIS-1) [cit. 2022-03-15]. Dostupné z: https://apps.odok.cz/veklep-detail?p_p_id=material_WAR_odokkpl&p_p_lifecycle=0&p_p_state=normal&p_p_mode=view&p_p_col_id=column-1&p_p_col_count=3&_material_WAR_odokkpl_pid=KORNBB6HZA5Q&tab=remarks.

Využití informací od ZS jako důkazu v trestním řízení je pevně spojeno s omezeními, která sebou postavení těchto služeb přináší. Zpravodajské služby mají zákonnou povinnost chránit zdroje svých informací před vyzrazením. V případě uplatnění zákonů při dokazování v trestním řízení by mohlo hrozit vyzrazení zdrojů ZS.¹¹⁰

Činnost ZS vychází z principu jejich utajení. Utajení zdrojů, postupů, procesů ale i pracovníků je maximálně důležité a musí být zaručeno. Jedině tak činnost přináší požadovaný výsledek. Nikdo nemá zájem o spolupráci se ZS, která spolehlivě neochrání své zdroje.¹¹¹

---

¹¹⁰ KALVODOVÁ, V., HRUŠÁKOVÁ, M., a kol. *Dokazování v trestním řízení - právní, kriminologické a kriminalistické aspekty*. Brno: Masarykova univerzita, 2015, 503 s. Spisy Právnické fakulty Masarykovy univerzity. Scientia. ISBN 978-80-210-8072-0, str. 255.

¹¹¹ POKORNÝ, L. *Právní režim ochrany zpravodajských zdrojů. Ochrana informačních zdrojov spravodajských služieb* [online]. [cit. 2022-03-15]. Dostupné z: http://www.absd.sk/upload/file/ZBORNIK_ABSD_2014_Web.pdf.

6 ZPRAVODAJSKÉ SLUŽBY CIZÍ MOCI

Zpravodajské služby v zemích po celém světě mají odlišnou strukturu a organizaci. Jedná se zejména o stupeň nezávislosti na směru politiky různých stran, a postoj vlád k těmto speciálním institucím. Tento vztah bývá formulován patřičnými zákony, normami, nebo zprostředkovaně, formou politických vyjádření. Bývají tak definovány kompetence, odpovědnost a specifické směřování zpravodajských služeb. Takto je vlastně vyjádřena i jejich efektivita. Práce komparuje zdánlivě nesrovnatelné příklady využití zpravodajských informací v jiných zemích. Přesto orientace v organizaci a fungování cizích zpravodajských služeb pomůže k pochopení situace u nás.

7 SLOVENSKÁ REPUBLIKA

Ve Slovenské republice působí dvě zpravodajské služby Slovenská informační služba a Vojenské zpravodajství. Zpravodajské služby mají striktně zpravodajský charakter k získávání informací a nemají výkonné pravomoci.¹¹²

7.1. Slovenská informační služba

Slovenská informační služba (Slovenská informačná služba, dále jen „SIS“) je civilní zpravodajská služba, která plní úkoly na území Slovenské republiky, ale současně i úkoly v zahraničí. SIS byla zřízena zákonem č. 46/1993 Sb. o Slovenskej informačnej službe (dále jen „**zákon o SIS**“). V čele SIS stojí ředitel, který je z výkonu své funkce zodpovědný Radě obrany státu. Ředitele jmenuje a odvolává prezident Slovenské republiky na návrh vlády.

SIS v rámci své působnosti získává, shromažďuje a vyhodnocuje informace o:

- a) činnosti, která ohrožuje ústavní zřízení, územní celistvost a svrchovanost Slovenské republiky,
- b) činnosti směřující proti bezpečnosti Slovenské republiky,
- c) činnosti zahraničních zpravodajských služeb,
- d) organizované trestné činnosti,
- e) terorismu, včetně informací o účasti na terorismu, jeho financování nebo podpoře,
- f) politickém a náboženském extremismu, extremismu projevujícím se násilným způsobem a škodlivém sektářském uskupení,
- g) aktivitách a hrozbách v kybernetickém prostoru, pokud ohrožují bezpečnost státu,
- h) nelegální mezinárodní přeprava osob a migrace osob,
- i) skutečnosti, které mohou vážně ohrozit nebo poškodit hospodářské zájmy Slovenské republiky,
- j) ohrožení nebo únik informací a věcí chráněných podle zvláštního právního předpisu nebo mezinárodních smluv nebo mezinárodních protokolů.

---

¹¹² ALÁČ, M. *Získavanie informácií na spravodajské účely a na účely trestného konania*. Bratislava: C.H. Beck, 2015, ISBN 978-80-89603-32-9, str. 19.

SIS, je zároveň i zahraniční zpravodajská služba, která dále v rámci své působnosti získává, shromažďuje a vyhodnocuje informace o aktivitách, které vznikají v zahraničí. Získává informace, které směřují proti ústavnímu zřízení a bezpečnosti Slovenské republiky a také informace nezbytné pro realizaci zahraničněpolitických zájmů.¹¹³

7.2. Vojenské zpravodajství

Vojenské zpravodajství (Vojenské spravodajstvo, dále jen „VS“) je zpravodajská služba, která byla zřízena zákonem č. 198/1994 Z.z. o Vojenskom spravodajstve (dále jen „zákon o VS“). V rámci své působnosti spadá VS pod Ministerstvo obrany Slovenské republiky.¹¹⁴

V čele VS stojí ředitel, který je podřízený ministru obrany, ten ředitele jmenuje i odvolává. Ministr obrany předává informace získané VS určeným adresátům a to Národní radě, prezidentovi a vládě Slovenské republiky.¹¹⁵

Úkolem VS je v rámci své působnosti na území Slovenské republiky, ale i v zahraničí získávat, shromažďovat a vyhodnocovat informace důležité pro zajištění obrany a obranyschopnosti Slovenské republiky.

Vojenské zpravodajství v rozsahu své působnosti získává informace o:

- a) činnosti ohrožující svrchovanost, ústavní zřízení, suverenitu, územní celistvost a obranyschopnost Slovenské republiky,
- b) aktivity zahraničních zpravodajských služeb,
- c) terorismus, jeho financování nebo podporování, kyberterorismus, vlastizrada, sabotáž a záškodnictví,
- d) politický nebo náboženský extremismus, extremismus projevující se násilným způsobem a škodlivou propagandu, pokud současně ohrožuje plnění úkolů ozbrojených sil a extremismus vojáků z povolání,
- e) škodlivá sektářská uskupení, pokud ohrožují plnění úkolů ozbrojených sil, a škodlivá sektářská uskupení vojáků z povolání,

¹¹³ ALÁČ, M. *Získavanie informácií na spravodajské účely a na účely trestného konania*. Bratislava: C.H. Beck, 2015, ISBN 978-80-89603-32-9, str. 20.

¹¹⁴ VAŠKO, A. *Spravodajské informácie v trestnom konaní*. Praha: Leges, 2021. ISBN 978-80-7502-552-4, str. 33.

¹¹⁵ Tamtéž str. 35.

- f) organizované trestné činnosti proti obraně Slovenské republiky,
- g) nezákonné obchodování s výrobky obranného průmyslu, zbraněmi hromadného ničení nebo zbožím dvojího užití,
- h) aktivity a hrozby v kyberprostoru,
- i) nedovolená mezinárodní přeprava osob,
- j) skutečnosti, které by mohly vážně ohrozit nebo poškodit vojensko-ekonomické zájmy Slovenské republiky,
- k) ohrožení nebo únik dat obsahujících utajované informace.¹¹⁶

7.3. Zvláštní prostředky

Zpravodajské služby Slovenské republiky jsou při plnění úkolů oprávněny používat zvláštní prostředky k získávání informací. Těmito prostředky jsou informačně-operativní prostředky a informačně-technické prostředky.

Informačně-operativní prostředky:

- a) sledování osob a věcí,
- b) legalizační dokumenty a legendy,
- c) využívání osob jednajících ve prospěch zpravodajských služeb,
- d) záměna věcí,
- e) předstíraný převod věci.¹¹⁷

Zpravodajské služby o použití informačně-operativních prostředků vedou záznamy. Podrobnosti o použití a záznamech informačně-technických prostředků upravují ředitelé zpravodajských služeb.¹¹⁸

Informačně-technické prostředky:

Informačně-technickými prostředky jsou zejména elektrotechnické, radiotechnické, fototechnické, optické, mechanické, chemické a jiné prostředky a zařízení nebo jejich soubory, které jsou utajovaným způsobem používány k:

¹¹⁶ VAŠKO, A. *Spravodajské informácie v trestnom konaní*. Praha:Leges,2021.ISBN 978-80-7502-552-4, str. 33 a 34.

¹¹⁷ Tamtéž str. 39.

¹¹⁸ Tamtéž str. 41.

- a) prohledávání, otevírání, zkoumání a vyhodnocování poštovních zásilek a jiných přepravovaných zásilek,
- b) získávání obsahu zpráv přenášených prostřednictvím elektronických komunikačních sítí včetně odposlechu telefonické komunikace,
- c) pořizování obrazových, zvukových nebo jiných záznamů.

Použití informačně-technických prostředků upravuje zákon č. 166/2003 Z. z. o ochrane pred odpočúvaním (dále jen „**zákon o odposlouchávání**“). Tento zákon se nevztahuje na použití informačně-technických prostředků v trestním řízení. Zákon umožňuje použití informačně-technických prostředků Policejnímu sboru, SIS, Vojenskému zpravodajství, Sboru vězeňské a justiční stráže a Celní správě.¹¹⁹

Informačně technické prostředky lze použít pouze tehdy, je-li to v demokratické společnosti nevyhnutelné k zajištění ochrany ústavního zřízení, vnitřního pořádku a zahraničněpolitických zájmů státu, bezpečnosti a obrany státu, získávání informací ze zahraničních zdrojů, předcházení a objasňování trestné činnosti nebo ochrany práv a svobod druhých, jestliže by jinak bylo dosažení tohoto účelu neúčinné nebo podstatně ztíženo. SIS a Vojenské zpravodajství jakožto vnější služby působící v zahraničí mohou v rámci plnění svých úkolů využívat informačně-technické prostředky i mimo území Slovenské republiky.¹²⁰

Použití informačně-technických prostředků může omezit základní právo nebo svobodu pouze v nezbytném rozsahu a na dobu ne delší, než je nezbytné k dosažení zákonem uznaného účelu, kterému slouží.

7.4. Povolení a doba použití

Informačně technické prostředky mohou být použity pouze po předchozím písemném souhlasu zákonného soudce. Souhlas vydává soudce věcně příslušného krajského soudu, to však neplatí, jedná-li se o věc, která přísluší Specializovanému trestnímu soudu. Souhlas je vydán na nezbytně nutnou dobu, nejdéle však na dobu šesti

---

¹¹⁹ VAŠKO, A. *Spravodajské informácie v trestnom konaní*. Praha: Leges, 2021. ISBN 978-80-7502-552-4, str. 41 a 42.

¹²⁰ Tamtéž str. 43.

měsíci. Tuto dobu může zákonný soudce na základě nové žádosti prodloužit nejdéle však o dalších šest měsíců. Lhůta začíná dnem udělení souhlasu.¹²¹

Zákonný soudce, který udělil souhlas s použitím informačně-technických prostředků je povinen zkoumat trvání důvodů k jejich použití.¹²²

7.5. Důkaz v trestním řízení podle slovenské právní úpravy

Slovenská informační služba a Vojenské zpravodajství plní své zákonné poslání a za pomoci zvláštních prostředků získávají zpravodajské informace a poskytují je oprávněným adresátům.¹²³

I když zpravodajské služby Slovenské republiky nejsou orgány činné v trestním řízení, mohou jejich informace sloužit jako důkaz u soudu. Orgány činné v trestním řízení a soudy vždy pohlíží na skutečnost, zda byly důkazy získány zákonným způsobem, nikoli na to, kdo důkaz opatřil.¹²⁴

Trestní řád Slovenské republiky v § 119 odst. 3 (zákon č. 301/2005 Z. z. trestný poriadok) stanoví, že jako důkaz může sloužit vše, co přispěje k objasnění věci. Ustanovuje důkazním prostředkem i informace získané informačně-technickými prostředky, či prostředky operativně pátrací činností. Získané důkazní prostředky jsou použitelné podle trestního řádu, nebo podle zvláštního zákona.¹²⁵

K uznání informací jako důkazu v trestním řízení stanoví trestní řád dvě podmínky. Informace musí mít spojitost s trestním řízením a musí být získána zákonným způsobem.¹²⁶

Zákonný způsob využití informací zpravodajských služeb Slovenské republiky jako důkazu v trestním řízení je legislativně zakotveno v zákoně o odposlouchávání

---

¹²¹ VAŠKO, A. *Spravodajské informácie v trestnom konaní*. Praha:Leges,2021.ISBN 978-80-7502-552-4, str. 43.

¹²² Tamtéž str. 44.

¹²³ Tamtéž str. 68.

¹²⁴ ALÁČ, M. *Získavanie informácií na spravodajské účely a na účely trestného konania*. Bratislava: C.H. Beck, 2015, ISBN 978-80-89603-32-9, str. 44.

¹²⁵ Tamtéž str. 42.

¹²⁶ ALÁČ, M. *Získavanie informácií na spravodajské účely a na účely trestného konania*. Bratislava: C.H. Beck, 2015, ISBN 978-80-89603-32-9, str. 45.

v § 7 odst. 2. Zákon stanovuje podmínky, za jakých je možné využít informačně-technické prostředky jako důkazu v trestním řízení.¹²⁷

Orgán, který informačně technické prostředky využije, sepíše o použití prostředků záznam s uvedením místa, času a legitimnosti použití informačně-technického prostředku a zároveň učiní záznam z technického prostředku a jeho doslovný přepis.¹²⁸

Slovenské orgány činné v trestním řízení jako podnět k trestnímu stíhání považují informace získané vlastní činností, nebo předáním od jiných orgánů včetně zpravodajských služeb. Nevyužití zpravodajských informací by výrazně snížilo možnost odhalovat závažnou trestnou činnost.¹²⁹

Nutno dodat, že zpravodajské služby Slovenské republiky nemají výkonné pravomoci. Mají striktně zpravodajský charakter k získávání informací.

Bezpečnostní orgány státu by měly fungovat jako mechanismus s účinným systémem výměny informací a s cílem poskytovat ochranu státu a jeho zájmů.¹³⁰

---

¹²⁷ VAŠKO, A. *Spravodajské informácie v trestnom konaní*. Praha:Leges,2021.ISBN 978-80-7502-552-4, str. 70.

¹²⁸ Tamtéž str. 70.

¹²⁹ ALÁČ, M. *Získavanie informácií na spravodajské účely a na účely trestného konania*. Bratislava: C.H. Beck, 2015, ISBN 978-80-89603-32-9, str. 43.

¹³⁰ Tamtéž str. 43.

8 VELKÁ BRITÁNIE

Bezpečnostní služba, Tajná zpravodajská služba a Vládní komunikační centrála jsou tři zpravodajské služby Spojeného království. Úloha a činnost všech tří zpravodajských agentur, jak jsou mnohdy služby označovány, je legislativně ukotvena v právním řádu Spojeného království. Všechny tři zpravodajské služby mají jednotný finanční rozpočet, který schvaluje parlament. Do zpravodajské komunity Spojeného království se řadí také Obranné zpravodajství, které je součástí ministerstva obrany.¹³¹

Jedná se o ucelený zpravodajský systém, ve kterém všechny zpravodajské služby úzce spolupracují. Zpravodajské informace jsou předávány jejich zákonným adresátům a zároveň jsou také využívány jako podpora při operacích v terénu. A to jak u ozbrojených sil, tak i u OČTR.¹³²

Zpravodajský systém je pro potřeby vlády doplněn o Společný zpravodajský výbor (Joint Intelligence Committee - dále jen „JIC“), který zpracovává, vyhodnocuje a hodnotí surové zpravodajské informace od všech zpravodajských agentur a předává je ministrům. Výbor prostřednictvím analytických metod odpovídá za zpracování vývoje hrozeb v oblastech bezpečnosti, obrany a zahraničních věcí. Společný zpravodajský výbor každoročně předkládá příslušným ministrům požadavky a priority v rámci zpravodajských služeb, týkající se národní bezpečnosti, hospodářského blahobytu a prevence závažné trestné činnosti.¹³³

8.1. Bezpečnostní služba

Bezpečnostní služba (Security Service - dále jen „MI5“) je ústřední zpravodajskou službou Velké Británie s vnitřní působností.¹³⁴

MI5 je podřízena státnímu tajemníkovi – ministru vnitra. Činnost MI5 vychází ze zákona o bezpečnostní službě z roku 1989 (Security Service Act 1989). Úkolem MI5 je ochrana národní bezpečnosti a zejména její ochrana před hrozbami

---

¹³¹ THE STATIONERY OFFICE. *National Intelligence Machinery*, London: The Stationery Office, 2001, ISBN 0-11-430180-8, Dostupné také z: https://assets.publishing.service.gov.uk/government/uploads/system/uploads/attachment_data/file/250868/0114301808.pdf, str. 5.

¹³² Tamtéž str. 15.

¹³³ SECURITY SERVICE MI5. *National Intelligence Machinery* [online]. MI5 [cit. 2022-03-15]. Dostupné z: <https://www.mi5.gov.uk/national-intelligence-machinery>.

¹³⁴ MICHÁLEK, L., POKORNÝ, L., STIERANKA, J., MARKO, M., VAŠKO, A. *Zpravodajské služby a zpravodajská činnost.*, Praha: Wolters Kluwer ČR, 2021, ISBN 978-80-7598-725-9, str. 207.

špionáže, terorismu a sabotáže, před činností agentů cizích mocností a před akcemi, jejichž cílem je svrhnout nebo podkopat parlamentní demokracii politickými, průmyslovými nebo násilnými prostředky. Úkolem MI5 je rovněž podpora činnosti policejních složek, Národní agentury pro boj proti trestné činnosti (National Crime Agency - dále jen „NCA“) a dalších orgánů, působících v oblasti prevence a odhalování závažné trestné činnosti.¹³⁵

V čele MI5 stojí generální ředitel, kterého do funkce jmenuje státní tajemník. Generální ředitel předkládá předsedovi vlády a státnímu tajemníkovi výroční zprávu o činnosti služby a může kdykoli podat kterémukoli z nich zprávu o jakékoli záležitosti týkající se její činnosti.¹³⁶

MI5 při plnění úkolů a získávání informací využívá několik metod a technik:

- a) skryté lidské zpravodajské zdroje neboli „agenty“, agenti jsou lidé, kteří jsou schopni poskytnout tajné informace o cíli vyšetřování (agenti nejsou zaměstnanci),
- b) řízený dohled, jako je sledování anebo pozorování cílů,
- c) zachycení, odposlech komunikace, jako je sledování e-mailů, nebo telefonních hovorů,
- d) komunikační údaje, informace o komunikaci (například „jak a kdy“ byla uskutečněna), které se obvykle získávají od poskytovatelů komunikačních služeb,
- e) hromadné osobní údaje, datové soubory obsahující informace o velkém počtu osob, ke kterým lze cíleně přistupovat za účelem identifikace nebo nalezení informací o předmětu zájmu,
- f) invazivní sledování, jako je například umístění odposlouchávacích zařízení do domu nebo auta,
- g) zásahy do zařízení, jako je například skrytý přístup k počítačům, nebo jiným zařízením.¹³⁷

---

¹³⁵ LEGISLATION.GOV.UK. *Security Service Act 1989* [online]. UK LEGISLATION [cit. 2022-03-15] Dostupné z: <https://www.legislation.gov.uk/ukpga/1989/5/contents>.

¹³⁶ LEGISLATION.GOV.UK. *Security Service Act 1989* [online]. UK LEGISLATION [cit. 2022-03-15] Dostupné z: <https://www.legislation.gov.uk/ukpga/1989/5/contents>.

¹³⁷ SECURITY SERVICE MI5. *National Intelligence Machinery* [online]. MI5 [cit. 2022-03-15]. Dostupné z: <https://www.mi5.gov.uk/gathering-intelligence>.

Všechny tyto techniky jsou v souladu s právními předpisy vymezenými v zákonech o bezpečnostní službě z roku 1989 (Security Service Act 1989), o zpravodajských službách z roku 1994 (Intelligence Services Act 1994), o regulaci vyšetřovacích pravomocí z roku 2000 (the Regulation of Investigatory Powers Act) a souvisejícími kodexy praxe.¹³⁸

8.2. Tajná zpravodajská služba

Tajná zpravodajská služba (The Secret Intelligence Service - dále jen „MI6“) je ústřední zpravodajskou službou Velké Británie s vnější působností.¹³⁹

MI6 je podřízena státnímu tajemníkovi – ministru zahraničí. Úloha MI6 vychází ze zákona o zpravodajských službách z roku 1994 (Intelligence Services Act 1994).

Úkolem MI6 je:

- a) získávat a poskytovat informace týkající se činností, nebo záměrů osob mimo Britské ostrovy,
- b) plnit další úkoly související s činností, nebo úmysly těchto osob.

Tyto funkce je možné vykonávat pouze:

- a) v zájmu národní bezpečnosti, s ohledem na obrannou a zahraniční politiku vlády Jeho Veličenstva ve Spojeném království,
- b) v zájmu hospodářského blahobytu Spojeného království,
- c) na podporu prevence, nebo odhalování závažné trestné činnosti.

V čele MI6 stojí vedoucí, kterého do funkce jmenuje státní tajemník. Vedoucí podává každoročně zprávu o činnosti MI6 předsedovi vlády a státnímu tajemníkovi a může kdykoli podat zprávu kterémukoli z nich o jakékoli záležitosti týkající se její činnosti.¹⁴⁰

---

¹³⁸ SECURITY SERVICE MI5. *Gathering Intelligence* [online]. MI5 [cit. 2022-03-15]. Dostupné z: <https://www.mi5.gov.uk/gathering-intelligence>.

¹³⁹ MICHÁLEK, L., POKORNÝ, L., STIERANKA, J., MARKO, M., VAŠKO, A. *Zpravodajské služby a zpravodajská činnost.*, Praha: Wolters Kluwer ČR, 2021, ISBN 978-80-7598-725-9, str. 207.

¹⁴⁰ LEGISLATION.GOV.UK. *Intelligence Services Act 1994* [online]. UK LEGISLATION [cit. 2022-03-15] Dostupné z: <https://www.legislation.gov.uk/ukpga/1994/13/contents>.

MI6 má převážně tři hlavní oblasti zájmu. Boj proti terorismu, narušení aktivit nepřátelských států, podporu a obranu kybernetické sféry.

Vliv MI6 v těchto oblastech rovněž snižuje závažnou organizovanou trestnou činnost, zabraňuje šíření jaderných a chemických zbraní a podporuje mezinárodní právní stát.¹⁴¹

8.3. Vládní komunikační centrála

Vládní komunikační centrála (The Government Communications Headquarters - dále jen „GCHQ“) je britská zpravodajská agentura, která je zaměřena na signálové zpravodajství a technické informační zabezpečení.¹⁴²

GCHQ je podřízena státnímu tajemníkovi – ministru zahraničí.

Úloha GCHQ vychází ze Zákona o zpravodajských službách z roku 1994 (Intelligence Services Act 1994).

Zákon vymezuje GCHQ tyto úlohy:

- a) monitorovat, využívat nebo rušit elektromagnetické, akustické a jiné emise a veškerá zařízení, která takové emise produkují, získávat a poskytovat informace odvozené z takových emisí nebo zařízení s nimi související a ze šifrovaného materiálu,

Tyto úlohy lze vykonávat pouze v zájmu národní bezpečnosti s ohledem na obrannou a zahraniční politiku, v zájmu hospodářského blahobytu ve vztahu k jednání, nebo záměrům osob mimo Britské ostrovy a na podporu prevence nebo odhalování závažné trestné činnosti.

- b) poskytovat poradenství a pomoc v jazycích, včetně terminologie používané pro technické záležitosti, v kryptografii a dalších záležitostech týkajících se ochrany informací.

---

¹⁴¹ SECRET INTELLIGENCE SERVICE MI6. *About us*. [online]. MI6 [cit. 2022-03-20]. Dostupné z: <https://www.sis.gov.uk/about-us.html#current-threats>.

¹⁴² MICHÁLEK, L., POKORNÝ, L., STIERANKA, J., MARKO, M., VAŠKO, A. *Zpravodajské služby a zpravodajská činnost*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2021, ISBN 978-80-7598-725-9, str. 207.

Ozbrojeným silám, vládě, ministerstvu nebo v případech, které považuje za vhodné, jiným organizacím nebo osobám nebo široké veřejnosti ve Spojeném království, nebo jinde.¹⁴³

V čele GCHQ stojí ředitel, kterého do funkce jmenuje státní tajemník. Ředitel je odpovědný za efektivitu GCHQ a zároveň předkládá předsedovi vlády a státnímu tajemníkovi výroční zprávu o činnosti a může kdykoli podat kterémukoli z nich zprávu o jakékoli záležitosti týkající se její činnosti.¹⁴⁴

Oblastí zájmu GCHQ je převážně boj proti terorismu, kybernetická bezpečnost, hrozby ze strany nepřátelských států, závažná organizovaná trestná činnost a podpora obrany státu.¹⁴⁵

8.4. Obranné zpravodajství

Obranné zpravodajství (Defence Intelligence - dále jen „DI“) je součástí Ministerstva obrany a je jedním z hlavních prvků zpravodajského systému Spojeného království. Jedná se o integrovaný orgán, který kooperuje s ministerstvem obrany, ozbrojenými silami a dalšími vládními resorty.

Úlohou DI je analytické zpracovávání informací z otevřených a skrytých zdrojů. Zpravodajské informace poskytují Společnému zpravodajskému výboru, ministerstvu obrany, vojenskému velitelství a nasazeným silám potřebnou podporu a hodnocení strategických rizik.¹⁴⁶

V čele DI stojí vojenský důstojník, který je odpovědný za fungování a koordinaci Obranného zpravodajství. Je podřízený náčelníkovi generálního štábu a státnímu tajemníkovi – Ministerstva obrany.¹⁴⁷

---

¹⁴³ LEGISLATION.GOV.UK. *Intelligence Services Act 1994* [online]. UK LEGISLATION [cit. 2022-03-15] Dostupné z: <https://www.legislation.gov.uk/ukpga/1994/13/contents>.

¹⁴⁴ LEGISLATION.GOV.UK. *Intelligence Services Act 1994* [online]. UK LEGISLATION [cit. 2022-03-15] Dostupné z: <https://www.legislation.gov.uk/ukpga/1994/13/contents>.

¹⁴⁵ THE GOVERNMENT COMMUNICATIONS HEADQUARTERS. *Overview*. [online]. GCHQ. [cit. 2022-03-20]. Dostupné z: <https://www.gchq.gov.uk/section/mission/overview>.

¹⁴⁶ THE STATIONERY OFFICE. *National Intelligence Machinery*, London: The Stationery Office, 2001, ISBN 0-11-430180-8, Dostupné také z: https://assets.publishing.service.gov.uk/government/uploads/system/uploads/attachment_data/file/250868/0114301808.pdf, str. 11.

¹⁴⁷ GOV.UK. *Defence Intelligence* [online]. GOV.UK [cit. 2022-03-18] Dostupné z: <https://www.gov.uk/government/groups/defence-intelligence>.

8.5. Důkaz v trestním řízení podle britské právní úpravy

Důstojníci britských zpravodajských služeb úzce spolupracují s příslušníky OČTŘ. Při své práci zajišťují řádnou koordinaci zpravodajských postupů, aby výsledné zpravodajské informace mohly být potencionálně použity, jako důkaz u soudu. I z tohoto důvodu vedou zpravodajské služby podrobné záznamy o jejich činnosti, přesně tak, jak jim to ukládají právní předpisy, jako je zákon o vyšetřovacích pravomocích z roku 2000 (Regulation of Investigatory Powers Act 2000 - RIPA). Výjimkou nejsou ani záznamy ze schůzek s agenty, sledování, odposlechů a prohlídek.¹⁴⁸

V případě trestního stíhání je brán velký ohled na ochranu citlivých zpravodajských informací, kdy by jejich zveřejnění mohlo ohrozit veřejný zájem nebo, národní bezpečnost. Ať už se jedná o utajované informace, totožnost agenta, nebo o detaily zpravodajských metod, může státní zástupce podat u soudu žádost o imunitu ve veřejném zájmu (Public - interest immunity - PII). Jedná se o právo zadržet citlivé zpravodajské informace. Žádost se podává na základě potvrzení podepsaného státním tajemníkem, který posuzuje dva protiklady, veřejný zájem v oblasti výkonu spravedlnosti a ochranu národní bezpečnosti.¹⁴⁹

Právní úprava Velké Británie o použití zpravodajských informací před soudem je výrazně odlišná od Evropských zvyklostí. Velká Británie v roce 2013 přijala zákon o spravedlnosti a bezpečnosti (Justice and Security Act), kterým otevřela cestu k využití utajovaných zpravodajských informací jako důkazu u soudu. Zákonná úprava tento postup nazývá jako „Closed material procedure“ (dále jen „CMP“). Jedná se o utajované soudní jednání, při kterém má přístup k utajovaným zpravodajským informacím pouze soudce a zvláštní advokát s bezpečnostní prověrkou.¹⁵⁰

Zvláštní advokáti jsou pověřeni právníci, kteří zastupují žalobce a mají v jednání za úkol zjišťovat, zda jsou zpravodajské informace přípustné a oprávněné. Zákon těmto

---

¹⁴⁸ SECURITY SERVICE MI5. *Evidence and Disclosure* [online]. MI5 [cit. 2022-03-18]. Dostupné z: <https://www.mi5.gov.uk/evidence-and-disclosure>.

¹⁴⁹ SECURITY SERVICE MI5. *Evidence and Disclosure* [online]. MI5 [cit. 2022-03-18]. Dostupné z: <https://www.mi5.gov.uk/evidence-and-disclosure>.

¹⁵⁰ BIGO, D., CARRERA, S., HERNANZ, N., SCHERRER, A. *National Security and Secret Evidence in Legislation and before the Courts: Exploring the Challenges*. Brusel: Evropská unie, © 2014. ISBN 978-92-823-6057-6. Dostupné také z: [https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2014/509991/IPOL_STU\(2014\)509991_EN.pdf](https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2014/509991/IPOL_STU(2014)509991_EN.pdf). str. 21, 22.

advokátům ukládá povinnost mlčenlivosti. Jakmile se seznámí s utajovanými materiály, nesmí komunikovat, ani přijímat pokyny od dotčené osoby.

Ustanovení zákona o spravedlnosti a bezpečnosti opravňuje orgány k využití CMP v občanskoprávním řízení, ale zároveň doplňuje další právní předpisy, které umožňují využití CMP v trestním a správním řízení. Samotné CMP bylo zavedeno již v roce 1997, kdy byl vydán zákon o zvláštní odvolací komisi pro přistěhovalce (Special Immigration Appeals Commission Act 1997), který poskytl vládě Velké Británie možnost využít utajované informace a zdůvodnit tak vyhoštění přistěhovalců z důvodu národní bezpečnosti.¹⁵¹

Zákon o spravedlnosti a bezpečnosti označuje zpravodajské informace jako citlivý materiál, nebo informace, jejichž zveřejnění by ohrozilo národní bezpečnost, nebo mezinárodní vztahy Spojeného království. Taktéž z důvodu ohrožení národní bezpečnosti zákon umožňuje konání soudního řízení bez přítomnosti jakékoliv strany včetně účastníka řízení a jeho právního zástupce.¹⁵²

---

¹⁵¹ BIGO, D., CARRERA, S., HERNANZ, N., SCHERRER, A. *National Security and Secret Evidence in Legislation and before the Courts: Exploring the Challenges*. Brusel: Evropská unie, © 2014. ISBN 978-92-823-6057-6. Dostupné také z: [https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2014/509991/IPOL_STU\(2014\)509991_EN.pdf](https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2014/509991/IPOL_STU(2014)509991_EN.pdf). str. 22.

¹⁵² LEGISLATION.GOV.UK. *Justice and Security Act 2013* [online]. UK LEGISLATION [cit. 2022-03-19] Dostupné z: <https://www.legislation.gov.uk/ukpga/2013/18/part/2/crossheading/closed-material-procedure-general/enacted>.

9 GENERALIZACE PŘÍSTUPU VYBRANÝCH ZEMÍ

Každý evropský stát představuje odlišný pohled na právní postavení zpravodajských služeb. Rozdílnost mezi jednotlivými státy je velmi znatelná a to jak v hodnotách, tak v argumentech. Základní lidská práva jsou mnohdy odsunuta do pozadí zájmu a je vyzdvihována národní bezpečnost. Ovšem fakt, že zpravodajské služby hrají v demokratickém státě, ochraně jeho bezpečnosti a suverenity nezastupitelnou roli je nepopiratelný.

V České republice existují tři zpravodajské služby, které mají v obraně země své jasné postavení a zákonem vymezené postupy. V současné době vyvstává otázka, zda je, či není toto postavení a vymezení dostačující. Prvním hlediskem je nástup nových, těžce odhalitelných trestných činů, ale tím druhým může být nekontrolovatelná pravomoc zpravodajských služeb. Umožnit, či neumožnit zpravodajským službám zasahovat do trestního řízení. Pokud ano, tak za jakých podmínek. Navrhovaná novela zákona o Policii ČR a s ní spojená novela trestního řádu nám předkládá určitou možnost, jak na uvedenou problematiku nahlížet.

Slovenská republika, se kterou má Česká republika společného více než jen historii, představuje pozoruhodný model využitelnosti zpravodajských informací jako důkazu v trestním řízení. Slovenská republika má dvě zpravodajské služby, Slovenskou informační službu a Vojenské zpravodajství. Tyto služby mají obdobně jako v České republice zákonem stanovené prostředky k získávání informací.

Dalo by se říci, že zákonné postavení služeb je na velmi podobné úrovni. Ať už se jedná o represivní pravomoci, nebo povahu informačního charakteru těchto služeb. Onu využitelnost zpravodajských informací umožňuje právní úprava slovenského trestního řádu, která vymezuje pojem důkaz. Za důkaz pokládá vše, co může přispět k řádnému objasnění věci, a to i operativně-technické prostředky, tedy i zpravodajské odposlechy. Zpravodajské služby mohou využívat zákonných prostředků, díky kterým mohou zpravodajské informace získávat. Orgány činné v trestním řízení hodnotí pouze skutečnost, zda byl důkaz opatřen podle platných právních pravidel, a nehledí na to, kdo důkaz opatřil.

Spojené království je konstituční monarchií Velké Británie a Severního Irsku, která má propracovaný zpravodajský systém, mechanismus, který je jasně spojený s historickým vývojem. Zpravodajské služby MI5, MI6 jsou světově známé organizace, které Velkou Británii staví do pozice lídra zpravodajské komunity. Stejně jako v České republice mají tyto služby zákonem jasně vymezenou působnost, postupy a metody.

Velká Británie otázku využitelnosti zpravodajských informací jako důkazů vyřešila, dalo by se říci, až kontroverzní legislativní úpravou. Informace získané zpravodajskými službami mohou být využity nejen v trestním, ale i občanskoprávním a správním řízení. Lze tak učinit během takzvaného „Closed material procedure - CMP“ uzavřeného soudního řízení bez účasti obžalovaného. Probíhá pouze za přítomnosti soudce a zvláštního advokáta. Tímto specifickým řízením Velká Británie chrání ve jménu národní bezpečnosti nejen utajované informace, ale i metody a postupy zpravodajských služeb. Avšak tento postup vyvolává i nedůvěru v dodržování základních lidských práv a pochyby o právu na spravedlivý proces.

Česká republika se v otázkách využitelnosti zpravodajských informací jako důkazu v trestním řízení snaží být spíše zdrženlivější. Jistou obavu vzbuzují dozajista vzpomínky na komunistický režim a teror, který zde představovala tehdejší státní bezpečnost. Moderní doba však ukazuje, že dříve, nebo později bude muset vláda České republiky přijmout jiný právní postoj k využitelnosti utajovaných informací. Tradiční policejní metody nemusí a nebudou stačit na sofistikované trestné činy, terorismus, a jak se již ukázalo, i na ohrožení státu cizí mocnostmi.

Návrh zákona o Policii nově přináší zákonnou využitelnost zpravodajských informací a jejich poskytnutí OČTŘ jako důkazu. Podobně je tomu u slovenských zpravodajských služeb, kde je dána možnost legálním způsobem využít zpravodajských informací. Návrh stanovuje postup, jakým budou zpravodajské služby informace předávat. Zároveň určuje možnosti, za jakých podmínek lze informace využít jako důkazu. Tato právní úprava přispívá nejen v rámci dokazování, ale i jako prevence kriminality.

Složitý problém ve využitelnosti zpravodajských informací a s ním spojené větší pravomoci pro ZS přináší otázku jejich dostatečné kontroly. Česká republika stále nemá orgán nezávislé kontroly zpravodajských služeb, se kterým legislativa počítá již od roku

2018. Tento orgán by mohl nahlížet i do takzvaných živých kauz. Vysoké nároky na členy orgánu a politická nesourodost neumožnily dosud vybrat vhodné kandidáty.

Vzhledem k závěrům vyplývajícím z této práce je evidentní, že problematika využití utajovaných informací z odposlechů a dalších specifických prostředků zpravodajských služeb a jejich využitelnosti jako důkazů v trestním řízení je velmi komplikovaným tématem.

Zaslouží si hlubší rozbor a je nezbytné, aby o problematice jednaly nejen politické orgány, ale i odborníci z řad zpravodajských služeb a orgánů činných v trestním řízení.

Závěr

Záměr, který si bakalářská práce klade za cíl, je definovat úlohu, přiblížit existenci a rozdělení zpravodajských služeb na území České republiky. Součástí práce je objasnění činnosti, úkolů, zákonných práv a povinností, kterými tyto služby disponují.

Definovat institut zpravodajských služeb není snadné. Jde o orgány státu, které mají za úkol pracovat s informacemi týkajícími se ochrany ústavního zřízení, významných ekonomických zájmů, bezpečnosti a obrany státu.

V úvodní části práce je předloženo přehledné seznámení s členěním zpravodajských služeb. Postihuje rozdílnost při zřizování, plnění úkolů, ale i nutnost jejich spolupráce. Zásadní kapitolou je institut kontroly, kterému se služby musí podrobovat, který si i samy služby zřizují, aby jako státní orgány dodržovaly zákonné předpisy. Za zvláštní a ojedinělou kontrolu lze považovat „Orgán nezávislé kontroly zpravodajských služeb“, který již několik let podle zákona existuje, avšak nebyl doposud zřízen z důvodu vysokých požadavků na členy tohoto orgánu.

Informace jsou hlavní náplní činnosti zpravodajských služeb. K jejich získání jsou využívány hlavně specifické prostředky mající z důvodu zasahování do lidských práv a svobod jasně stanovené hranice použití. Jsou podrobovány kontrolám a zákonným pravidlům jejich použití. Zákonné předpisy popisující zpravodajské prostředky představují v některých případech spíše nedopsanou kapitolu knihy, než zákonem vymezený předpis.

Jedním ze zákonných prostředků umožňujících zpravodajským službám zasahovat do základních lidských práv a svobod je odposlech a záznam telekomunikačního provozu. Jeho charakteristika a pojmenování vychází z definic. Popisuje zákonné možnosti použití, ale také instituce oprávněné k jeho využívání. Snaží se nacházet rozdíly v činnostech orgánů oprávněných tento institut využívat.

Trestní řád umožňuje v trestním řízení využívat jako důkazu pouze odposlechy získané Policií ČR. Tento postup je podpořen i Ústavním soudem, který ho ve svém nálezu jasně popisuje. Stejný fakt se prostřednictvím navrhované novely snaží změnit Ministerstvo vnitra. Předkládá novelu zákona o Policii doplněnou o novelu trestního

řádu, ve kterém je dodáno několik odstavců umožňujících využití informací získaných zpravodajskou službou jako důkazu v trestním řízení.

Tato možnost však vzbuzuje emoce. Využití informací zpravodajských služeb sebou nese určité limity a rizika pro tyto služby z důvodu jejich utajované činnosti. Příkladem právní úpravy mohou být zpravodajské služby Slovenské republiky a Velké Británie, které využití zpravodajských informací jako důkazu v trestním řízení umožňují.

Aplikovaná komparativní metoda předkládá pohled na jednotlivé zpravodajské služby, jejich platné právní předpisy a postupy, kterými získávají informace. Komparace je založená na analýze právních režimů a postupů k získávání informací, jakožto i na využití týkající se zpravodajských informací jako důkazů v soudních řízeních. Srovnání upozornilo na řadu rozdílů, které mezi jednotlivými státy a jejich zpravodajskými službami panují.

Soulad lze nalézt především v oblasti hrozeb, na které jsou služby zaměřeny. Ať už jde o terorismus, organizovaný zločin, národní bezpečnost, nebo hrozbu cizích států, je výčet hrozeb téměř totožný. Zatímco v možnostech, či prostředcích, jak mohou zpravodajské služby těmto hrozbám čelit, nebo jim dokonce zabránit, je už situace o poznání jiná.

Zpravodajské služby Slovenské republiky jsou na podobné úrovni, a to jak z hlediska právní úpravy, tak i z hlediska postavení zpravodajských služeb, jako je tomu v České republice. Nicméně legislativa Slovenské republiky umožňuje za jasně stanovených pravidel a kontroly využití zpravodajských informací jako důkazu u soudu. Nejedná se o pravomoc zpravodajských služeb jako takových, nemají represivní povahu, nýbrž pouze o možnost zprostředkovat zákonnou cestou získané informace orgánům činným v trestním řízení a využít je jako důkazu před soudem.

Naproti tomu právní úprava Velké Británie svým stanoviskem k využití zpravodajských informací představuje značně pozoruhodnou, dalo by se říci až zvláštní výjimku. Využívá utajených soudních jednání, která umožňují oficiální právní využití zpravodajských informací jako důkazu před soudem.

Tato práce se nesnaží nastavovat podmínky, ale ukázat možnou cestu. Upozornit na danou problematiku a její úskalí. Poukazuje na stále se zvyšující potřebu

posílení pravomocí nejen zpravodajských služeb, ale všech bezpečnostních složek. Představuje cesty, kterými je možné se vydat, ale zároveň upozorňuje na potřebu dodržování základních lidských práv a zákonů.

Seznam použitých zdrojů

Literární zdroje

1. ALÁČ, M. *Získavanie informácií na spravodajské účely a na účely trestného konania*. Bratislava: C.H. Beck, 2015, 184 s. ISBN 978-80-89603-32-9.
2. BALABÁN, M., Libor STEJSKAL a kol. *Kapitoly o bezpečnosti*. 2. vydání. Praha: Karolinum, 2010, 484 s. ISBN 978-80-246-1863-0.
3. BIGO, D., CARRERA, S., HERNANZ, N., SCHERRER, A. *National Security and Secret Evidence in Legislation and before the Courts: Exploring the Challenges*. Brusel: Evropská unie, © 2014. 147 s. ISBN 978-92-823-6057-6. Dostupné také z: [https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2014/509991/IPOL_STU\(2014\)509991_EN.pdf](https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2014/509991/IPOL_STU(2014)509991_EN.pdf).
4. DVOŘÁK, J., CHROBÁK, J. *Zákon o ochraně utajovaných informací a o bezpečnostní způsobilosti: Komentář*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2018, 480 s. ISBN 978-80-7598-016-8.
5. FENYK, J., CÍSAŘOVÁ, D., GRIVNA, T., a kol. *Trestní právo procesní*. 7. vydání. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2019, 952 s. ISBN 978-80-7598-306-0.
6. CHROBÁK, J., BLAHUT, A., KULHÁNEK, J., VODIČKA, S. *Zákon o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů: Praktický komentář*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2019, 516 s. ISBN 978-80-7598-539-2.
7. JELÍNEK, J., a kol. *Trestní zákoník a trestní řád s poznámkami a judikaturou*. 6. vydání. Praha: Leges, 2016, 1280 s. Glosátor. ISBN 978-80-7502-106-9.
8. KALVODOVÁ, V., HRUŠÁKOVÁ, M., a kol. *Dokazování v trestním řízení - právní, kriminologické a kriminalistické aspekty*. Brno: Masarykova univerzita, 2015, 503 s. Spisy Právnické fakulty Masarykovy univerzity. Scientia. ISBN 978-80-210-8072-0.
9. MAREŠ, M., NOVÁK, D. *Ústavní zákon o bezpečnosti České republiky: Komentář*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2019, 236 s. ISBN 978-80-7598-202-5.
10. MICHÁLEK, L., POKORNÝ, L., STIERANKA, J., MARKO, M. *Zpravodajství a zpravodajské služby*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2013, 304 s. ISBN 978-80-7380-428-2.
11. MICHÁLEK, L., POKORNÝ, L., STIERANKA, J., MARKO, M., VAŠKO, A. *Zpravodajské služby a zpravodajská činnost.*, Praha: Wolters Kluwer ČR, 2021, 440 s. ISBN 978-80-7598-725-9.
12. NOVOTNÝ, F., a kol. *Trestní právo procesní*. 2. aktualizované vydání. Plzeň: Aleš Čeněk, 2017, 458 s. ISBN 978-80-7380-677-4.
13. POKORNÝ, L. *Zpravodajské služby*. Praha: Auditorium, 2012, 150 s. ISBN 978-80-87284-21-6.

14. POKORNÝ, L., CHROBÁK, J., FLIEGEL, M. *Zákon o zpravodajských službách České republiky. Zákon o Bezpečnostní informační službě. Zákon o Vojenském zpravodajství. Komentář.* Praha: Wolters Kluwer ČR, 2018, 204 s. ISBN 978-80-7552-378-5.
15. POLČÁK, R., PÚRY, F., HARAŠTA, J., a kol. *Elektronické důkazy v trestním řízení.* Brno: Masarykova univerzita, 2015, 253 s. Spisy Právnické fakulty Masarykovy univerzity. Scientia. ISBN 978-80-210-8073-7.
16. THE STATIONERY OFFICE. *National Intelligence Machinery.* London: The Stationery Office, 2000, © 2001, 24 s. ISBN 0-11-430180-8. Dostupné také z: https://assets.publishing.service.gov.uk/government/uploads/system/uploads/attachment_data/file/250868/0114301808.pdf.
17. VAŠKO, A. *Spravodajské informácie v trestnom konaní.* Praha: Leges, 2021. 152 s. ISBN 978-80-7502-552-4.
18. VLACHOVÁ, B. *Zákon o elektronických komunikacích. Komentář.* Praha: C.H. Beck, 2017, 530 s. ISBN 978-80-7400-632-6.
19. ZÁHORA, J. (ed.). *Informačno-technické prostriedky v trestnom konaní – možnosti a perspektívy* [online]. Praha: Leges, 2019, s. 267 [cit. 2021-03-15]. ISBN 978-80-7502-363-6. Dostupné také z: https://www.paneurouni.com/wp-content/uploads/2018/12/itp_2019_web.pdf.

Elektronické zdroje

1. BEZPEČNOSTNÍ INFORMAČNÍ SLUŽBA. *Agenti*. [online]. BIS, 2021 [cit. 2022-03-15]. Dostupné z: <https://www.bis.cz/agenti/>.
2. ČESKO. POSLANECKÁ SNĚMOVNA. Stálá komise pro kontrolu činnosti Bezpečnostní informační služby. *Poslanecká sněmovna Parlamentu České republiky* [online]. [cit. 2022-03-15]. Dostupné z: <https://www.psp.cz/sqw/hp.sqw?k=7209>.
3. ČESKO. POSLANECKÁ SNĚMOVNA. Stálá komise pro kontrolu činnosti Úřadu pro zahraniční styky a informace. *Poslanecká sněmovna Parlamentu České republiky* [online]. [cit. 2022-03-15]. Dostupné z: <https://www.psp.cz/sqw/hp.sqw?k=8109>.
4. ČESKO. POSLANECKÁ SNĚMOVNA. Stálá komise pro kontrolu činnosti Vojenského zpravodajství. *Poslanecká sněmovna Parlamentu České republiky* [online]. [cit. 2022-03-15]. Dostupné z: <https://www.psp.cz/sqw/hp.sqw?k=7909>.
5. ČESKO. PŘIPOMÍNKY BIS K MATERIÁLU: Návrh zákona, kterým se mění zákon č. 273/2008 Sb., *Aplikace o/dok* [online]. Úřad vlády České republiky, (674/2019-BIS-1) [cit. 2022-03-15]. Dostupné z: https://apps.odok.cz/veklep-detail?p_p_id=material_WAR_odokkpl&p_p_lifecycle=0&p_p_state=normal&p_p_mode=view&p_p_col_id=column-1&p_p_col_count=3&_material_WAR_odokkpl_pid=KORNBB6HZA5Q&tab=remarks.
6. GOV.UK. *Defence Intelligence* [online]. GOV.UK [cit. 2022-03-18] Dostupné z: <https://www.gov.uk/government/groups/defence-intelligence>.
7. POKORNÝ, L. *Právní režim ochrany zpravodajských zdrojů. Ochrana informačních zdrojov spravodajských služieb* [online]. [cit. 2022-03-15]. Dostupné z: http://www.absd.sk/upload/file/ZBORNIK_ABSD_2014_Web.pdf.
8. SECRET INTELLIGENCE SERVICE MI6. *About us*. [online]. MI6 [cit. 2022-03-20]. Dostupné z: <https://www.sis.gov.uk/about-us.html#current-threats>.
9. SECURITY SERVICE MI5. *Evidence and Disclosure* [online]. MI5 [cit. 2022-03-18]. Dostupné z: <https://www.mi5.gov.uk/evidence-and-disclosure>.
10. SECURITY SERVICE MI5. *Gathering Intelligence* [online]. MI5 [cit. 2022-03-15]. Dostupné z: <https://www.mi5.gov.uk/gathering-intelligence>.
11. SECURITY SERVICE MI5. *National Intelligence Machinery* [online]. MI5 [cit. 2022-03-15]. Dostupné z: <https://www.mi5.gov.uk/national-intelligence-machinery>.
12. THE GOVERNMENT COMMUNICATIONS HEADQUARTERS. *Overview*. [online]. GCHQ. [cit. 2022-03-20]. Dostupné z: <https://www.gchq.gov.uk/section/mission/overview>.

Legislativní dokumenty

1. ČESKO. VLÁDA. Vládní návrh zákona č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony. In: Aplikace o/dok [online]. Úřad vlády České republiky [cit. 2022-03-15]. Dostupné také z: <https://apps.odok.cz/veklep-history-version?pid=KORNBHQBVAQK>.
2. LEGISLATION.GOV.UK. *Intelligence Services Act 1994* [online]. UK LEGISLATION [cit. 2022-03-15] Dostupné z: <https://www.legislation.gov.uk/ukpga/1994/13/contents>.
3. LEGISLATION.GOV.UK. *Justice and Security Act 2013* [online]. UK LEGISLATION [cit. 2022-03-19] Dostupné z: <https://www.legislation.gov.uk/ukpga/2013/18/part/2/crossheading/closed-material-procedure-general/enacted>.
4. LEGISLATION.GOV.UK. *Security Service Act 1989* [online]. UK LEGISLATION [cit. 2022-03-15] Dostupné z: <https://www.legislation.gov.uk/ukpga/1989/5/contents>.
5. ČESKO. Ústavní zákon č. 2/1993 Sb., *Listina základních práv a svobod*, In: Sbíрка zákonů České republiky. 1993, částka 1, s. 17-23. [online]. Úřad vlády České republiky [cit. 2022-03-15]. Dostupné také z: <https://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/ViewFile.aspx?type=z&id=22426>
6. ČESKO. Zákon č. 273/2008 Sb., o Policii ČR. Ze dne 17. července 2008. In: Sbíрка zákonů České republiky. 2008, částka 91, s. 4109. [online]. [cit. 2022-03-15]. Dostupné z: <https://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/ViewFile.aspx?type=c&id=5332>.
7. ČESKO. ÚSTAVNÍ SOUD. Nález ústavního soudu ze dne 29.2. 2008, sp. zn. I. ÚS 3038/07 [online]. [cit. 2022-03-15]. Dostupné z: https://nalus.usoud.cz/Search/GetText.aspx?sz=1-3038-07_1.
8. ČESKO. VLÁDA. Usnesení vlády ze dne 25.3.2019: Příloha č.6 [online]. [cit. 2022-03-15]. Dostupné z: <https://www.vlada.cz/assets/ppov/brs/pracovni-vybory/zpravodajska-cinnost/statut-25-03-2019.pdf>.

Seznam zkratek

BIS - Bezpečnostní informační služba

BRS - Bezpečnostní radu státu

MO - Ministerstvo obrany

MV - Ministerstvo vnitra

NBÚ - Národního bezpečnostního úřadu

OČTŘ - orgány činné v trestním řízení

PČR - Policie České republiky

ÚS - Ústavní soud ČR

ÚZSI - Úřad pro zahraniční styky a informace

VZ - Vojenské zpravodajství

VZČ - Výbor pro zpravodajskou činnost

ZS - zpravodajské služby

SIS - Slovenská informačná služba

VS - Vojenské spravodajstvo

CMP - Closed material procedure (utajované soudní jednání)

DI - Defence Intelligence (Obranné zpravodajství)

GCHQ - The Government Communications Headquarters (Vládní komunikační centrála)

JIC - Joint Intelligence Committee (Společný zpravodajský výbor)

MI5 - Security Service (Bezpečnostní služba)

MI6 - The Secret Intelligence Service (Tajná zpravodajská služba)

NCA - National Crime Agency (Národní agentury pro boj proti trestné činnosti)